

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01073

# LIDER

---

Esther Shumiatcher-Hirschbein



*Permanent preservation of this book was made possible*

*by Carol & Michael G. Reiff*

*in honor of*

*Simon & Zoe Reiff*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE  
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE  
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS  
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG  
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE  
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
WAS PROVIDED BY:

*Lloyd E. Cotsen Trust*  
*Arie & Ida Crown Memorial*  
*The Seymour Grubman Family*  
*David and Barbara B. Hirschhorn Foundation*  
*Max Palevsky*  
*Robert Price*  
*Righteous Persons Foundation*  
*Leif D. Rosenblatt*  
*Sarah and Ben Torchinsky*  
*Harry and Jeanette Weinberg Foundation*  
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE  
*National Yiddish Book Center*



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at [digitallibrary@bikher.org](mailto:digitallibrary@bikher.org)

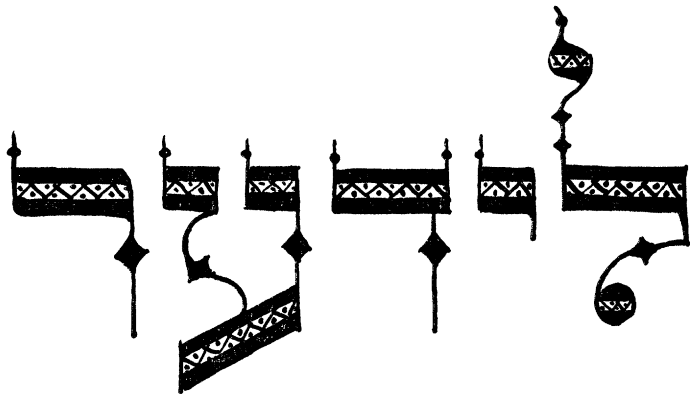








אסתר  
ליל חמשה עשר  
ליל חמשה עשר



ארויסגעגעבן פון

אסתר שומיאטשער-הירשביין בוך קאמיטעט

לאס אנגעלעס, קאליפארניע

1956 — תשי"ז

ESTHER SHUMYATCHER-HIRSHBEIN

(LEEDER)

P O E T R Y

Copyright 1956

By

Esther Shumyatcher-Hirshbein

5903 Graciosa Dr.

Los Angeles 28, Calif.

---

טאָוול און שער-בלאַט געצייכנט

פון

א י ל י אַ ש אַ ר

---

Printed in U. S. A.

געזעצט און צוזאַמענגעשטעלט פון

נ. פינקעלשטיין און ב. וועבער

Economy Typesetting Service  
1150 South Figueroa Street  
Los Angeles 15, Calif.





כבוד מן הא  
פס היולט



## מ י י ן ב ע נ ק ע נ י ש

איך פֿאַרנעם אומעטום דיינע טריט,  
איך צייל אין דיין בוך יעדן אות . . .  
צי קאָן ווער באַנעמען — פֿאַרשטיין?  
עס ברענט אויף מיין ליפֿ אַ פֿאַרדראַם.  
איך בין מיט מיין עלנט אליין.

איך האַלט פֿאַר דיר אַפֿן די טיר,  
קומסט, און ביסט אומעטום אַרום מיר,  
איך פֿיל דיין יעדן אַמעם און ריר.  
זיצסט אויבן-אַן, ביי דיין טיש, ווי געווען,  
ווי שטענדיק, איך זיך קעגנדיר.  
מיט אַ קינדערשן חן אין דיין בליק,  
טוסטו, אָן ווערטער, וואָס בעטן ביי מיר . . .  
איך שמייכל פֿאַרגאַפט דיר צוריק —  
האַסט מיך מיט דיין ברכה דערקוויקט . . .





אסתר שומיאטשער-הירשביין



## ד א נ ק צ ו ם ק א נ י ט ע ט

מיין דאָנק און מיין ברכה צום קאָמיטעט און אַלע  
מיינע פריינט וואָס האָבן געהאַלפן דאָס אַרויסגעבן מיין  
בוך לידער.

אַ ניט־גרינגע אויפגאבע אין אַ זייער שווערער צייט.

די אחריותפולע אַרבעט פונם קאָמיטעט איז געטאָן  
געוואָרן מיט ליבע און פריינטשאַפט.

מיט דער אייגענער ליבע און פריינטשאַפט דערמאָן  
איך דאָ די איבערגעגעבענע פריינט מיינע: שרה גאנו,  
אגא קאָוונער, מרדכי מיזל, ישראל פריינד, יוסף גאַלד־  
בערג, גאַלדע ארפין, יעטע גרעי, פערל פעדער, גאסי  
סארטא, א. באביטש, יוסף טילליס, יוסף האַפמאן, מאַקס  
דייוויס, שרה און מ. פאַגאַרעלסקי, אניטא פריינטלעך־שעף,  
די גענעראל־סעקרעטאַרשע פונם קאָמיטעט, וואָס האָט  
איר אומדערמידלעכע אַרבעט געטאָן מיט איבערגעבנקייט  
און ליבע.

די ערן־פאַרזיצירס: ה. ליוויק, חיים שאַפיראַ, מענדל  
עלקין און ה. רויזענבלאַט ע"ה.

אליהו טענענהאַלץ, דעם פאַרזיצער, וואָס האָט זיין  
עשירות פון באַגייסטערונג צוגעטראָגן צום קאָמיטעט און  
אויך צו מיר, דורך דערמוטיקן מיך, אַז איך זאָל, נאָך אַזוי־  
פיל גרויזאַמע יאָרן פון מעלאַנכאָלישן שטילשווייגן, נעמען  
זיך ווידער צו מיין פען.

עריעל דוראנט — פאַר אונדזערע שמועסן מכוח דער  
מיסטעריע פון ליד, מענטש און וועלט — מיין טיפן דאַנק!

אַסתר שומיאַטשער־הירשביין.

נאַוועמבער, 1956





## א וואָרט פֿון ז. שניאור

די וואָס זיינען פֿאַרוואוינט אויף די ראַפּינירטע קרוזשעווע-לידער פֿון סוצקעווערן, אויף די גרויסאַרטיקע חומש־אימיטאַציעס פֿון מאַנגערן, אויף די שפּילעוודיקע פּערזן פֿון א. לוצקי, וועלכע זיינען דורכגעוועבט מיט הומאָר און געדאַנק, אויף די געטאַקטע, שטענדיק גוט־פֿאַרענדיקטע קורצע שורות פֿון מלכה לי און פֿון אַנדערע, וועלן ביים ערשטן אויבערפֿלאַכלעכן ליענען פֿון אסתר שומיאַטשערס מעלאַנכאָלישע וויזיעס און שטימונגען ניט געפינען דעם אינערלעכן פֿאַרבאַהאַלטענעם ריטם. נאָר מיט אַביסעלע געדולד, אַז מען ליענט זיך איין, געפינט מען עס.

די שאַלעכץ איז אַפּטמאַל גרוי, די יאָדרע — זיס.

אסתר שומיאַטשער האָט אַ סך האַרץ און ווייניק ווערטער. דאָס איז איר חסרון און איר מעלה. ווער־ווער, נאָר פּרויען, לעזערינס, וועלן אין דעם בוך געפינען אַסך אַפּקלאַנגען צו זייערע איבערלעבונגען: טרויער און פּרייד, ליבע און איבערגעבנקייט, מוטערלעכקייט, איינזאַמקייט און בענקשאַפט.

די נאַטור איז דאָ פֿאַרטראַטן אין אַסך געלונגענע בילדער און פֿאַרגליי־כונגען: דער זומער און דער ווינטער, דער האַרבסט און דער פּרילינג, די גרינע ערד און די בלויע וואַסערן. מאַנכע־מאַל זיינען דאָס קליינע אנטדעקונגען אין דער נאַטור, וואָס פּריער, דאַכט זיך, האָבן מיר זיי ניט געזען.

די בעסטע לידער זיינען די סעריעס: „מאַמע לשון“, „דאָס גאַלד פֿון דייע אַויגן“, „גורל“.

אינם בוך געפינען מיר עקזאָטישע מאַטיוון, באַגעגענישן און רייזעס וואָס אסתר האָט געמאַכט כמעט אין אַלע טיילן פֿון דער וועלט.

קיין זעאונג אויף דער גרינער ערד, אויף שטורמישע וואַסערן און רואיקן גלייכגילטיקן הימל זיינען ביי איר ניט געגאַנגען פֿאַרלאָרן.

**ז. שניאור,**

ניו יאָרק, סעפט., 1956



מֵאֵמֶל שׁוֹן



## מ י י ן י י ד י ש ן ו ן א ר ט

מראג מיך, יידיש וואַרט,  
 דורך דעם אייביקן ווייטיק פון יידיש לעבן!  
 דער הימל — דיין געלעגער,  
 דער שיין פון די שמערן — דיין הויכער צעקאָפּענס.  
 מיט דיר מעסט איך די לענג פון דער ערד מיט געדולד.  
 מיט דיר לעש איך דעם דאַרשט פון מיין גומען.  
 אין דיינע אותיות — מישט זיך אונדזער גורל.  
 יידיש וואַרט!  
 פאַר אַלע יידישע מישן ביסמו דער ערדישער אַנשפאַר.  
 פאַר אַלע יידישע בענקשאַפטן — אַלע פיר ווינטן.  
 יידיש וואַרט — דמיון און בטחון;  
 יידיש וואַרט — די פאַרלייכטערונג פון יידישע יאָכן.

אַט, שיט איך אייך אויס, מינע אותיות!  
 אַן אות צו אַן אות מוט זיך דערנענטערן.  
 באַף, שיק, רייש: אין איינעם —  
 מיין י י ד י ש ע ר כ ש ר !  
 — „כשר יידיש האַרץ“ — פלעגט מיין באַבע מיך רופן.  
 א „כשר-מאַנץ“;  
 כשרע מרערן פון באַבעס, מאַמעס, מרערן פאַרגאַסן אויפן יידישן  
 צאינה-וראינה, יידיש-מיימש, עברי-מיימש!

דער אַלף טוט אַ לויף, בלייבט שמיין,  
דער מם שמעלט זיך דערנעבן.  
דער תו, דער סוף פון אַלע סופן,  
מיט זיין פאַרריסן פיסל שפּרינגט אונטער,  
גלייכט זיך אויס — איך בין דאָ!

אַלף — דער אַנהייב פון אַלע אַנהייבן,  
תו — דער סוף פון יעטוועדן אַנהייב! . . .

אַלף, מם, תו : אין איינעם מאַכט עס —  
אמת!  
אמת פון וואָרט,  
אמת פון גלויבן,  
אמת פון ליבע,  
אמת פון טרויער,  
אמת, אמת און אמת.

אזויפיל כוח אין אַזאָ קליין וואָרט — אמת!  
אזויפיל מסירת-נפש פאַר דעם עקשן, דעם אמת,  
אזויפיל קידוש-השם פאַר דריי ציטעריקע יידישע אותיות;  
אַלף, מם, תו —  
דער אמת פון ליידן;  
דאָס ליידן פאַרן אמת.

דאָס דאַשיקל פונם קוף טוט זיך אַ נויג,  
שמעלט זיך אַוועק אונטער אַ דעכעלע — איך בין דאָ!  
אונטער אים מאַכט אַ האַפּקע זיין פיסל . . .  
דאָס קליין יידעלע טוט באַשיידן אַ וואונק:

— „איך בין אויך א פינמעלע אינם יידישן געזינד! . . .“  
 דער וואו, מיטן קעפל פארריסן:  
 — „מאכט א ווארע, איך בין דא!“  
 ער שמעלט זיך גאוהדיק צו לעבן יוד:  
 — „געזען אזעלכעס, אזא קליין יידעלע זאל האבן אזא וועלעכץ!“  
 דער שלאסמעם, וואס האקט אפ אלע שמופענישן, קריגערייען,  
 שמעלט זיך פירקאנטיק אנידער, ווי א ייד פארן מאכן „המוציא“:  
 „איך בין דער יידישער יחסן אינם אלף-בית,  
 אן מיר וואלט געווען א מהומה,  
 אן מיר קאן קיין קיום ניט זיין.  
 מיך מוז מען האבן, כדי 'קיום' זאל האבן א קיום!“

קוף, יוד, וואו, שלאסמעם: אינאיינעם געלייענמ  
 מאכט — קיום!  
 קיום — במחון פון אייביקן דאזיין!  
 קיום — דאס געקיימל פון דורות!  
 קיום — דער אייביקער פלאם פון אנהייבן און סופן.  
 קיום — דאס יידישע הארטע עקשנות פון האפן.

טראג מיך, יידיש ווארט,  
 דורך דעם אייביקן ווייטיק פון יידישן לעבן!

## א ו צ ר י י ד י ש

איך בין זיך פאר דיר מתוודה,  
אוצר פון חכמה און לעבן ;  
איך האב דיך געפונען אין א גבירישיידישן קעלער,  
פארשמויסן און גע-ונד.

אזויפיל יודישע מירן  
וועלן זיך שוין קיינמאל נימ עפענען פאר דיר,  
אוצר יודיש !

אזויפיל יודישע שוועלן  
וועלן שוין דיך נימ איבערנעמען,  
נימ דערלאנגען דיר א קווארט וואסער,  
זאלסט אפשווענקען די הענט,  
דיך פארבעטן צום מיש,  
צו דערקוויקן דיין גומען,  
צו מאכן „המוציא לחם“ . . .

אין קעלערן,  
אויף בוידמשמיבלעך,  
אין בונקערס,  
אין גריבער,  
פארשימלט, פארלארן אין דחקות,  
אפילו אין ברודיקע ערמער,  
האט מען געהאדעוועט דינע אותיות,  
אוצר יודיש.



מיט ברוגזע פנימער, מיט כעס אויף די ליפן,  
 מיט חדוה און מיט רוגז,ה,  
 האָט מען דיך געקאָוועט, געבויגן,  
 פאַסן געפליקט פון דיר ;  
 דאָס כלוי פון דער נאַכט,  
 און דאָס גאַלד פון דעם טאַג,  
 האָט מען אין דיין גוף אַריינגעוועכט.  
 מיט פשמות און מיט חשיבות,  
 האָט מען דיך מיט אַ קלעמענדיק האַרץ  
 געשטופט צום אויבן-אַן,  
 אוצר יידיש . . .

פון שטויב אַרויס האָט זיך דיין פנים צעבליט,  
 מיט שעמעוודיקייט, מיט הכנעה,  
 מיט מיידלשע הנען,  
 מיט פאַרליבטקייט פון יידישע מאַמעס !  
 כאָמיש געבייטשט און געשמיסן,  
 דאָך, גרייט אונטערצושמעלן די צווייטע באַק:  
 — „נו, נעמט, פאַטשט,  
 פאַטשט אייער מאַמען . . .”

אַ שטורעם פון געשרייען איבער דיין קאַפּ:  
 — „דו דינסטמויד,  
 דו, הצופה,  
 דו שפאַרסט זיך מיט לעפישע גראַמען  
 צום אַרונ-קודש אַליין,  
 צום כסא־הכבוד ?”

און —  
א פלעם אין די באַקן,  
א פליק אין די ריפן:  
— „אָוועק, דו צערעפעטע שפּחה!“

האַסט זיך אויפגעהויבן  
פון שווערע יסורים,  
עניוּת־דיק,  
מיט בלוט אויף די ליפן,  
מיט אַ שמענדיקן הונגער נאָך ברויט און נאָך וואַסער;  
געשפּייזט זיך אויף ברעקלעך פון אַלערליי מישן . . .  
אַ, יענע פאַרכישופּטע פּריזבעס,  
יענע יידישע שוועלן —  
זיי בענקען, זיי בענקען;  
זייער געדענקען —  
ניט צום פאַרגעסן,  
זייער געדעכעניש —  
ניט צום פאַרשווענקען,  
אוצר יידיש.

און אַט איז דיין ניגון:  
אַן אות מיט הכּנעה,  
אַ ביסל פאַרריסן,  
מיט עניוּת געבויגן,  
אַ ביסל געהויקערט,  
אַ ביסל פאַרעלמערט,  
פאַרעלמערט, פאַרשמעלמערט,

א וואָרט אַ צוויידייטיקס,  
פאַרהיקעט, איינגעהאַלטן,  
אַ האַרצקלאַפּ-געקלעמער ;  
דיין ניגון — אַ געשוויטשער פון פייגל פאַרנאַכט,  
דיין ניגון — אַ שרעק אויף פאַרמונקלמע שויבן,  
דיין ניגון — אַ וואַרקען פון טויבן.  
ווי אַ שוואַלכ מיטן פּרילינג אין שנאַבל ;  
אַ צופּ און אַ פליק,  
אַ פעדימל-פעדערל-פליקער,  
ער וועכט און ער פלעכט און ער צוויטשערט.

ער ווינטערט, דיין ניגון, אויף שנייאיקע פעלדער,  
ער זומערט אין גראַז און אויף לאַנקעס,  
ער האַרבסטיקט אין וואַלדיקע בלעמער,  
אַזוי אייביקט דיין ניגון מיט דעם גורל פון דורות.

אוצר יידיש,  
ביסט פּראָסט און ביסט זאַכלעך,  
ביסט רוי-ערד און שפּראַכלעך,  
ביסט שבת-פאַרנאַכטלעך ;  
ביסט פּאַלקישע קדושה,  
ביסט מאַמע-לשון-ירושה !

## א גרוס זיידע מענדעלען

שימל, שרענק און ספרים אונטערן שלאָס,  
בענק פארלאָזענע, אויף מיטן זיצט דער שמויב.  
איך שטיי דאָ שעה נאָך שעה, און פרעג אפילו ניט פארוואָס,  
איך בין, ווי אין פלי, א פארוואונדעטע שמויב.

שמויב, שרענק און ביכער — אונטערן שלאָס,  
שוין לאַנג, שוין לאַנג ווי אַנגערירט האָט זיי אַ האַנט.  
און ווי ערד פארלאָזן, און ווי פארנעסן גראָז  
בין איך דאָ אויך אַ שאַטן אויף דער וואַנט.

אויף די ווענט געשמאַלטן אַלערליי,  
אויגן — יונגער פייער פון נצחון.  
איך שטיי אַ צוגענאַגלטע צום דיל קעגן זיי,  
ווי איך וואַלט מיר מיט עפעס פארבראַכן.

איך האָב אויך דאָ צוגעלייגט אַ האַנט,  
און עס האָט געזונגען יעדער ריר מיט בראשית,  
ווי גאָט אַליין וואַלט פייערלעך געשפּאַנט  
מקבל פנים זיין די יידישע אותיות.

און איצט? וואָס זאָל איך איצטער זאָגן,  
ווען ערד און הימל זיינען אונטערן שלאָס?  
זיי שטאַרק, מין האַרץ, צו קאַנען די פארשעמונג טראָגן,  
די פארשעמונג פארן יידישן אות.

אנטקעגן, קרומלעך, ווי אראפצופאלן באַלד,  
דער קאַפּ מיט חשיבות, אַ פאַרשפּיצטער חכם,  
הענגט מען דעם געשמאַלט —  
און אַרום אים — אזא יונגע משפּחה.

— שלום עליכם דיר, זיידע מענדעלע, דאָ אין קאַנאַדע!  
פון גנילאַפּיאַטקע דיך מטריח געווען ביז אַהער . . .  
דו שמייכלסט, דו חוקסט פון מיר אודאי,  
צי ווילסטו גיט אַפּווישן פון אויג מיר די טרערע?

זיידעניו, זע ווי דיין „קליאַטשע“ לעבט דאָ!  
אַ יוסטע קליאַטשע, אויף אַ מאַגערן גראַז —  
דאָ גילט גישט, זיידע, לערנען תורה לשמה,  
געפאַנגען דיין „פּישקע“ איז אונטערן שלאָס.

געפאַנגען דיין פּישקעלע אונטערן שלאָס,  
איך דאַרף דאָך שוין לויפן כדי אים באַפּרייען.  
וואָס שמיי איך צעפּייניקט דאָ פון פאַרדראָס,  
און אַן אַ שוין פון אַ שטיקל כלי-זין?

און אַט איז געשען דאָ אַ גרויסער וואונדער:  
דער שראַנק צעעפנט זיינע טירן אליין,  
און פון די ביכער-טאַוולען קומט אַרונטער  
„פּישקע דער קרומער“ און בלייבט פאַר מיר שטיין.

ער טוט אַ שפרונג אויף זיין קרומען פּוס,  
טוט אַ הוידע מיט זיין געהויקערטן רוקן,  
ווי ער וואַלט דאָס לעבן אַוועקגעגעבן אין רשות  
פון אַ בייזער חיה, זי זאָל אים פאַרצוקן.

— וואָס איז, פּישקעלע, וואָס איז די מהומה?  
וואָס וואַרפּסטו אַזוי מיט דיין מאַטן גוף?  
צי פאַרנעמט נישט דיין לייב דיין קרומער  
פון דעם אינדערפרי דעם בלויען רוף?

צעלאַכט זיך פּישקע, ער וויל מיך ניט הערן,  
ער האַלט זיך ביי די זייטן פון געלעכטער גאַר.  
— אוי, פּישקע, פּישקע, וואָס וועט פון דיר ווערן,  
ביי דיין בלינדער ווייב און געלן שוואַרץ יאַר! -

מיט ווייטיק צעקרימט זיך פּישקעס פנים,  
און עס שטעלן זיך דיבאַס זיינע שימערע האַר;  
איך קאָן אפילו ניט דערקאַנען  
דעם באַרימטן „פּישקען“ פונם זיידנס דור!

מיט פיבערדיקע הענט מאַפט פּישקע יעדן רוקן  
פון די פאַרלאָזענע ביכער הינטערן גלאַז.  
די געשטאַלטן פון וואַנט, פאַרגאַפּטע, קוקן,  
ווי פּישקע איז שוין ווידער אונטערן שלאַם.

און אַט ווערט אויפגעראַמטער, העלער,  
די געשטאַלטן שמייכלען אַראָפּ פון די ווענט;  
עס לויכט אויף און שמייכלט דער גאַנצער קעלער,  
ווי די שכונה אַליין וואַלט זיי דאָ דערקענט.

## ב א ו ו י י ז א נ ס

מיינע אויסגעווייטיקטע ווערטער,  
שמילע, פארדאנהטע רייד;  
פארנעם, מייז זיסער באשערטער,  
מייז טיפע געפונענע פרייד.

פראסט זיינען די ברעמער  
פון מייז פשוטן טיש;  
טא נעם, מיינע דורכגעלימענע ווערטער,  
וואס קלעמערן צו גאט פון דער טיפעניש.

איך פיכער איבער יעטוועדן אות,  
איך פרוואו זיין געשמים, זיין געלייטער;  
איך שלים אויף זיין פארכיטופטן שלאס,  
און שמיד זיין גאלדענעם ווייטער.

איך שפין דיך און פלעכט דיך צוזאמען,  
מיט א נייעם געפיכער צו ברענען;  
מיט זארג פון א פארדאנהטער מאמען,  
טו איך דיך ווידער דערקענען.

כ'שטויב אפ דעם אש און דעם פארעך,  
כ'צעגלי דיך אין פייער פון טראכטן;  
א שעפטשען, א פלאטערן, א שארעך —  
אויף פליבל פונם ווארט אויסגעדאכטן . . .

א, ווארט מיינס, געדענק מיך, פארהיימישט,  
פאראייגנט, די פרעמדקייט וויש אפ, ניט פארגעס;  
אין גלי פון דיין פייער דעהייב מיך —  
באווייז זיך אינם פלאס פון א נס.

## ליד מיינס

ליד מיינס,

ביסט מיין גרין גראז, מיין יונגער רעגן,  
ביסט פון היינט און פון מארגן דאס אייביקע פרעגן.

ליד מיינס,

ביסט מיין אפגעקאסעט פעלד, מיין אייביקע אומרו,  
דער סנה פון מדבר, מיט א כענקען נאך פייער ביסטו.

ליד מיינס,

ביסט אות-צו-אות, ווי לייב-צו-לייב, פארבארגן  
צווישן פרילינג-בלעטער, מיט בלויען טוי אין פרימארגן.

ליד מיינס,

דו ביסט מיין שטורעם פון באגערן,  
דו ביסט דער תענוג פון נישט-ווערן.

ליד מיינס,

ביסט מיין טאג בשעת ער גיט זיך איבער דער נאכט,  
ביסט דער ווידערקול פון דעם וואס איך טראכט.

ליד מיינס,

ביסט מיין הארכסטיקער ערד אונטער בלעטער פון גאלד,  
ווי א וואלקן, נאך א רעגן-שטורעם, צעשמערטער —  
ביסט מיין גורל, מיין אומבאקאנטער באשערטער.

ליד מיינס,

נעם מיין טרער, מיין מרה-שחורה, מיין  
צעגלי עם אין א ניגון — מיין  
דעם טרויער פון מיין הארצן צו פארווינגן.



## מיין שאטן און איד

— וואָס טוסטו, אסתר,  
ביסט מיר, ווי?  
נו, פויל זיך נאָר נישט,  
נעם און פאַרצייכן;  
ס'קאָן אַמאָל אַרויסקומען אַ גאַנץ שיין ליד,  
און לייענער וועלן זיך קוויקן דערמיט.

— וואו איז מיין הימל איבערן קאפּ,  
וואו איז מיין ערד אונטער די פיס?

— און היים-בן-פלעקל האָט דען יא אַן ערד?  
ביסט נישט ערגער און נישט בעסער . . .  
אסתר'ל, נו,  
טו זיך אַ ריר!  
כ'שטיי שוין לאַנג הינטער דיין טיר,  
כ'קלאַפּ און קלאַפּ,  
און דו גאָר — פאַרנומען מיט כאַפּ-און-לאַפּ . . .

— וואָס ווילסטו פון מיר,  
נישטאַ אַזוי קיין פרייד ביי מיין טיר . . .

— כ'זאַג דיר, כ'האַב אַ גליקלעכע שורה ;  
אַז איין שורה קאַן אַמאַל זיין אַן ערד אַ צעבליטע,  
אַ פליין פול מיט טוי,  
און אַמאַל אין אַ שמיטה,  
אַ הימל פול בלוי . . .

— פון שמענדיקן ליידן צו שפינען אַ ליד  
אַזוי מיין האַרץ שוין פאַרמאַטערט און מיד . . .

— מיד-שמיד, — זאַלסטו מיר געזונט זיין,  
שמרעק אויס דיין האַנט,  
נעם די פען,  
אַ שטיקל פאַפיר —  
כ'וואַרט אויף דיר !

— מיך ציט צו דער ערד צוריק,  
כ'וויל פאַרזוכן פון שמאַרבן ס'גליק . . .

— זיי מוחל :  
די ערד איז נאָך אַליץ פאַרפוצט ווי אַ כלה,  
און ס'איז פאַראַן טרויער און גליק פאַר אַלע !

— באמת, עס איז מיר אויף דיר אַ חידוש ;  
ווער דאַרף היינט אַ ליד אויף יידיש . . .

— אַ, שומה, אַ האַרץ ווערט שמענדיק באַרוישט פון אַ ליד,  
און הויך דעם — אַזוי רעדט ניט אַ ייד !  
נעם אַן-אות-מיט-אַן-אות און הייב שוין אַן שפינען,  
קוק : — געטריי,  
גראַמט זיך מיט כדאי . . .

— פארשמומט איז מיין ניגון,  
מיין הארבסט טוט מיך איצטער פארוויגן . . .

— ע ! אסתר,  
זיי געטריי און געדולדיק,  
קענסט אלץ געווינען —  
דיין יאוש אבער,  
האט נישט קיין זינען !

— אדרבה, וויל איך דין פרעגן :  
פון וועמענס-וועגן ?

— ס'הייסט פון וועמענס-וועגן ?  
פונדיגעטוועגן,  
פונמינעטוועגן,  
פון פל-ישראל'ס וועגן !



דאָס גאַלד פֿון דיינע אויגן



## ח ל ו ם פ ר י י ד

אַ וואַכע ליג איך אין דיין שאַטן,  
איך וואַרט אויף דער געגארטער שעה:  
צי וועסטו אַנקלאַפֿן? צי וועסטו קומען?  
עס ברענט דער לאַמפּ,  
די מיר איז אַפֿן...

מיין טיש, ווי תמיד, איז געגרייט,  
איך וואַרט מיט האַרץ-געקלאַפּ, ווי שמענדיק,  
איך גיי אַנטקעגן דיר מיט מיין אַלדאַס גוטס;  
אין מיין שלאַפּ,  
אין אַ הלום,  
טויכסטו אויף;  
אַן אויפגעלויכטענעם זע איך דיך שפּאַנען...  
זיבן וועלטן גייען דיר נאָך,  
אויף אלע ערדן,  
איבער אלע ים'ען.

נו, קום און זע'ן דיך ביי מיין זייט.  
הערסטו ס'קלאַפֿן פֿון מיין האַרץ,  
צי זעסטו מיינע טרערן;  
אַט האַב איך אַנגעמאַן מיין שענסמע קלייד,  
נו, נעם מיך ביי דער האַנט —  
פיר מיך צו מיין געגארטער פֿרייד...

## י צ י ר ה

דאָס ביסמו, דאָס ביסמו, דאָס ביסמו —  
אויף די טרעפּ פון מיין האַרצן געלאָפּן!  
עס האָט דער הימל מיט טוי היינט געטריפּט,  
און די שטערן האָבן געשפּילט מיט מיין האָפּן.

איך טו זיך פאַרוויקלען אין דיר,  
איך וואוּין אין דער גבורה פון דיין ליבע!  
איך האָב די ערד געמאַן אַ גלעם,  
די זון אַ באַריר,  
און געטרונקען קראַפט פון יצירה.

אומעטום ביסמו דאָ, אומעטום,  
ווען איך נעם דיך אַרום, —  
ווערסטו דער אַמעם פון מיין ערד,  
און פון זיין און נישט זיין די סיבה —  
אַ, מיין טרייסט, מיין געפונענע ליבע!



## מ י י ן ט י י ע ר ע ר

ליב מיך, מיין טייערער, ווי דאָס פעלד דעם רעגן,  
ליב מיך, ווי דער הימל די שמערן ;  
ליב מיך מיט דער פרייד פון אַ צעבלימער ערד,  
ליב מיך מיט דער ליבע פון ניט-ווערן . . .

די אַוונט-שמילקייט זינגט אונטער מייע טריט,  
די נאַכט לייגט זיך גרינג אויף מייע ברעמען ;  
די הערנערלעך פון דער יונגער לבנה זינגען-מיט,  
דער אַוונט-פויגל רופט אונדז ביי די נעמען . . .

די אויגן דייע צינדן זיך מיט פייערן פון פיבער,  
דיין האַרץ קלאַפּט מיטן ריטם פון דער וועלט.  
איך טרינק דאָס גאַלד פון דייע אויגן, ליבער,  
איז דיין שאַטן לויכט מיין גליק צעהעלט . . .

## מ י י ן ש י י נ ע ר ח ל ו ם

די נאכט שלאפט אויף א שאטנס-קישן,  
און איך לייג מיין קאפ אויף א שמיין —  
זאל דיר, מיין הארץ, ניט פארדריסן,  
דער חלום געווען איז דאך שיין . . .

דער פארנאכט איז געווען א פארקלערטער,  
די ערד צעיורט און צעבליט —  
און ער, מיין געליבטער, באשערטער,  
איז געקומען צו מיר מיט הייסע-טריט.

ער איז געקומען צו מיר א פארבענקטער,  
מיט טוי און מיט ווינט אויף זיין קאפ.  
מיט זיין פייער, ווי, פון גאט א געשענקטער,  
לאזט די נאכט איבער אונדז זיך אראפ.

זיין אטעם — ערדישע גבורה,  
זיין לייב — וואלדיקער מאך;  
א קוואלנדיק וואסער זיין שעפטשען,  
זיין קוש — אייביקער תוך.

ווידער איז די זון אויפגעגאנגען,  
און געברענט מיט טויזנטער ליכט;  
האט אין גליק די ערד געפאנגען,  
און אפגעשיינט אין יעדנס געזיכט.

זיין אנדענק טוט די אויגן מיר שליסן,  
געווען איז מיין גליק אזוי קליין —  
זאל דיר, מיין הארץ, ניט פארדריסן,  
דער חלום געווען איז דאך שיין . . .

## א י ד ז ו ך ד י ך

איך זוך דײך אין זאמד,  
אין וואַלקנמ, אין גראַז.  
פון ערד בליט דיין פנים,  
מיט דעם בלוי פונ'ם בעז,  
צו דערקוויקן מיין אויג.  
און רחמימ'דיק לויכטן די הימלען,  
צו מאַכן האַסטיקער שלאַגן  
מיט אומרו מיין האַרץ.

ממעמקים קראתיך —  
פון די טיפענישן רוף איך צו דיר.  
איך ווארט אויף אַן ענטפער,  
אַ צוזאָג, אַ צייכן.  
פאר דיין כוח שטיי איך געבויגן  
אַנגעטרונקען מיט טרויער —  
וואו איז דאָס ליכט,  
דאָס גאַלד פון דיניע אויגן ?

עס גוססט דער טאג,  
און מיט יעדן פארגייענדיקן צימער,  
גייט אויף מיין בענקשאפט צו דיר.  
מיט ברענענדיקער שריפט  
איז מיין דמיון געצויכנט —  
במחוז, מיין ליבסטער,  
במחוז.

צום בארג וואס אנטקעגן ציט מיך מיין שאטן.  
ווי פון א קייט אפגעריסן,  
אן קול וויינט מיין טרויער.  
א שמערן שפילט מיט א גרינלעכן פייער,  
צעוויגט זיך אין פלאמען...

— מיין טייערע,  
זוך מיך אין וואסער און פייער  
און אין טרער פון דיין ליבע.

ל י ד ע ו

י ה י א ו ר !

אן אות. א וואַרט. א מחשבת. א שורה.  
אימהדיק קלאַפט אין מיין האַרצן א בשורה.

א, שגעון  
מיין צעפייניקטער שגעון!  
ווער קאָן דיר באַצווינגען,  
ווער קאָן דיר געטרויען?  
אין ליבע, זאָגסטו, איז דאָ געמלעכע גבורה?

איך לייען דיינע אויגן,  
מיין ליבער.  
א פייערליכע מגילה דיין פנים,  
א נייער בראשית  
אין אנהייב פון זאכן.  
נו, דערנענטער זיך,  
טו נישט די אויגן פארמאכן ;  
באריר מיך,  
צענעם מיין פארוואַלקענטן הימעל.  
זאג :  
י ה י א ו ר !  
בלי אויף,  
גיי אויף,  
ווי א גראַז אונטערן רעגן,  
צעלאַז דיינע דרימלענדיקע זאפטן,  
ווי א קנאַספּ זיינע בלעמער :  
זע, איך גיי,  
איך קום דיר אַנטקעגן,  
פון דיין נייעם בראשית באַרוישט;  
שיין איז דיין פנים און אַפּן !  
לייג דיינע הענט אויף מיינע אויגן,  
מיט שווייגן,  
מיט נייעם בטחון.  
ביסט אייביקע נייקייט,  
נ צ ח ו ן  
און אייביקע טרייקייט.  
דיין רוף —  
דער יונגער שמייכל פון שרון.  
דיין שירה —  
דער הייליקער פונק פון יצירה.

## גאָלדענע שיכעלעך צוויי

די ליבע איז אוועק שפאצירן,  
אין גאלדענע שיכעלעך צוויי...  
— דער ווינט זאל זיי חלילה ניט פארפירן,  
מיט זיין וואוילונגערישן געשריי!

די נאכט, ווי אַ שאַטנדיקע קישן,  
צעקאָפּנס די לבנה בליט —  
זאל דיר, מיין לעבן, ניט פארדריסן  
דאָס בלאַנדזשען פון מיינע טריט.

— וואוהין איז די ליבע געגאנגען  
שפאצירן אין שיכעלעך צוויי?  
— נעכטיקן אויף גאלד-בלאנדע זאנגען,  
זיך באַדן אין פרימאָרגן-שפּריי.

דער גארטן האָט ווי תמיד געשעפטשעט,  
דער טוי האָט געשפילט מיטן גראַז,  
די ליבע איז, ווי תמיד, פארפלוין  
פון אַ לייכטן ווינטל-בלאָז...

## מיין געליבטער !

איך דיין שאטן בין איך שענער און גרעסער און שטארקער,  
מיין געליבטער !

שמעקסט מיט בשמים-בלעמער, מיט גראז, מיט נאכט-טוי און מיט ערד,  
מיין געליבטער !

דער הימל הערט זיך איין ווי די שמערן סוד'ען זיך, ווינקען,  
ווי מיין הארץ רוישט מיט אומרו, מיט גליק און מיט ערדישער ליבע,  
מיין געליבטער !

דו ביסט צו מיר געקומען דורכגעברענט פון זון.  
א דורכגעווינקטער פון שטורעם —  
מיך אויפגעהויבן פון מיין אליין,  
ווי מען הויבט אויף א זשמעניע ערד ;  
מיך געלערנט, אז די קלוגשאפט פון לייב  
איז אזוי שיין ווי די קלוגשאפט פון גייסט,  
און אפשר נאך מערער,  
מיין געליבטער !

ווי טוי איך נאכט, ווי שפריי-רעגן אויף גראז,  
פינקלט דיין יונגשאפט, דיין אומגעצוימט פייער ;  
דיין ברומען פון ליבשאפט, דיין געשריי פון גליק,  
מיין געליבטער !



## ב י י א ג ל ע ז ל ט י י

ביסט געזעסן מיט פשוט'ע יידן און געטרונקען טיי.  
דער הימל האָט געטריפט מיט שמערן,  
מיט איינגעהאַלטענעם בלוי  
און מיט ווילדן באַגער — — —  
טייערער מיינער,  
כ'קאָן שווערן,  
דאָס וועט זיך קיינמאָל ניט איבער/חזר'ן מער ...

דער ווינט האָט מיט נאַכטיקער בענקשאַפּט  
געבלעמערט די ביימער אין גאַרטן,  
און ווי אַ שומר וואָלט געוואַכט  
איבער מיין לעבן און איבער דיינעם —  
און איצמער ?  
וואָס מער זיך דערנעענטערט, אַליץ ווייטער צעשיידט.

ווער קלאַפּט אין מיין פאַרוואַלקנמן הימל,  
ווער שמורעמט ?  
גאָט האָט, פאַרעקשנט,  
מיין גורל אין טרערן געפורעמט.

האַסט דערזיפט דיין גלעזעלע טיי,  
גערעדט דברי חול ;  
אונטערגעצייכנט דעם סך-הכל פון אונדזער גן-עדן,  
און דערטרונקען פון בלוט דאָס געשריי . . .

ע ט א י ז כ ד א י

כל-זמן עם בליט דער מרוים —  
איז אלץ כדאי:  
דאָס צימערן פון האַרצן,  
דאָס רוישן פונם בלומ,  
דער יאוש און דער צער,  
פון אויג די טרער,  
פון לייב דער אויפגעשמורעמטער באַגער.

געדענקסט אונדזערע „דריי לבנות“ איבערן ברוק ?  
דיינע פאַרשייטע רייד ?  
דער הייסער פלאַפּל אין דיין פרייד ? — — —  
נעם, פאַרזיי עם ווידער אין פעמער ערד,  
און זאַלן די וואַרצלען שלאַנגן טיף,  
עם זאַל אונדזער גליק  
זיך צעבליען אויפסניי —

עם איז כדאי !

## ד אָ ס ג אָ ל ד פּוֹן ד י י נ ע א ו י ג ן

איך בין מיד און שפעט איז די שעה,  
איך זיין אליין אין האלבנאכט;  
איך זוך דורך מיט די אויגן, ביסט נישטאָ.  
איך זוך דורך, נאָר דו ביסט נישטאָ.

אוי, קוק נישט, מיין גורל, אויף מיר,  
דיין וואַנזין פאַרטראַג איך נישט מער;  
איך זיין ביי מיין אָפענער טיר  
מיט מיין איינזאַמקייט, מיט מיין טרער.

דו ברענסט, ווי אַ וואונד, אין מיין טראַכטן,  
עס טוט וויי דער טאָג וואָס פאַרגייט;  
פוסט זיינען די שענסטע פאַרנאַכטן,  
עס טוט וויי וואָס מיר זיינען צעשיידט.

טאָג-און-נאַכט האָבן זיך אַנגעוואַרן,  
מיין היינט און מיין מאַרגן — אַן דיר;  
עס פלאַטערט ווי אַ פאַן אין זכרון,  
דיין גאַלדענער בליק איבער מיר.



גורל



## מ י י ן ב ע ס ט ע ר פ ר י י נ ט

טרויער,  
מיין בעסמער פריינט.  
ביסט געקומען פארוועבן, פארלאמען, פארצערעווען  
מיין פארלארענעם היינט.

— אַמעס איך —  
אַמעסטור-מיט, מיט אזויפיל באדויערן.  
— שלאָף איך —  
לייגסטו דיין קאַפּ אויף מיין קישן.  
דעקסטו מיך צו מיט אַ טוך פון בטחון.

— בין איך וואָך —  
זיצסטו אַנטקעגן מיט אַזאַ פאַרטרוילעכן שמייכל,  
נעמסט מיך אַרום,  
קושסט אויס די פאַרלאַרנקייט פון מיינע באַקן.  
טרויער, מיין פריינט,  
מיינסט אויף אַן אמת —  
די אונטערשטע וועלט און די אויבערשטע  
האַב איך פאַרשפּעטיקט? . . .

אַז איך עס מיין ברויט און טרינק מיין וואַסער —  
ציילסטו יעדן שלונג מיט באדויערן.  
ביסט אַזאַ ליבלעכער פריינט,  
מיין טרויער.

אין א רגע פון מענטשלעכער שוואכקייט  
באפאלן זיי מיך, ווי א שטורעם, די טרערן —  
קומסטו, מיט דיין אויסגעבאדענער ריינקייט,  
מיך טרייסטן,  
אן פארוואורף, אן פרעגן,  
נעמסט מיך ארום, ווי די זון אונדזער ערד, נאך א רעגן.

ווער איך געשטרויכלט,  
טוט זיך מיין לעבן א וואקל —  
פארלויפסטו דעם וועג מיר פארויס  
און, שעפטשעסט :  
ס'איז נאך ניט דער לעצטער סך-הכל . . .

טרויער, מיין פריינט,  
מיר איז גוט מיט דיר און פארטרוילעך !  
צומאל פוישט אין מיר אויף א לאכן,  
ווען פינסטער,  
און האפענונגסלאז איז דיין הילוך . . .

— שרוי ניט,  
נישט ליארעם,  
נישט מאן !  
דאס טעלערל פון הימל איז פוסטע איינרעדעניש.  
קום אהער, קוק אריין,  
לייען די מענטשלעכע מגילה :  
עס האלט שוין די זון ביים פארגיין,  
עס איז די שעה פון נעילה . . .



## ד ע ר ז י י ג ע ר ש ט י י ט

דער זייגער שטייט!  
די זון איז אונטערגעגאנגען,  
שארף און טרויעריק איר שוין.  
מיין ווייטיק האט זיך צעשפילט און מיך געפאנגען.

דער זייגער שטייט . . .  
די זון איז פארגאנגען,  
אהינטער הרי-חושך,  
אהינטער זיבן וועלטן,  
און, ווי אין שטייג, דעם זינגערס הארץ געפאנגען.

ארום און ארום איז דעמער.  
דער בוים טוט קיין ריר ניט מיט א בלאט.  
ליידיק שטייט דער עמער,  
אלין ווארט אויף א שפעמער.

— שוין לאנג זינט דיינע הענט האבן מיך געהאלדזט —  
„שוין לאנג“ . . . טוט ווער א פליסמער.  
א ווידערקול, א ווידערקלאנג . . .  
— וואו ביסטו, אויסגעטרויממער נסתר? !

אין געפאנגענשאפט  
האט דעם זינגערס הארץ זיך צעפלאמערט.  
אמאל, אמאל —  
ער פרוואוט זיין קול ;  
ער איז געווען א זיסער זינגער —  
זיין הארץ איז אבער איצט פארמאמערט.

דאך — ער טוט א טריל ;  
א קלאנג פאלט הייזעריק, צעשפלימערט.  
דער אונט דעמערט אויפן שויב,  
דעם זינגערס הארץ צעפלאמערט, צימערט,  
א ווילע שא, א רגע שמיל —  
אויסגעלאשן שוין זיין הארץ, פארבימערט.

דער זייגער שטייט . . .

## א ת פ י ל ה

גאט, גיב מיר כוח צו טראגן מיין יאך ווי ער איז,  
עס זאל אויף קיין האר מיין געטריישאפט ניט ווערן געשמרויכלט.  
דאס געשריי פון מיין הארצן טוט צומאל מיך פארטויבן —  
מיין לייב ברענט ווי א סנה אין מדבר,  
ווען איך טו דיין צערמלעכקייט לויבן.

גאט, עפן דיין אויג, נייג דיין אויער.  
פאר דיין שטראף שטיי איך נידעריק געבויגן.  
איך שטיי פאר דיר אָנגעטרונקען מיט טרויער.  
איך זוך דאָס רחמימ'דיקע ליכט פון דינע אויגן.

איך בויג זיך פאר דיר אָנגעטרונקען מיט טרויער ;  
דו האַסט געגעבן מיר לייב און געפילן,  
דו האַסט געגעבן מיר שכל צו קעמפן,  
ווי אַ שאַטן איז מיין לעבן צווישן ערד און שמערן,  
ווי אַ הויפן ערד לייג איך מיין האַרץ צו דינע פיס.  
מיינע חושים, פאַרוויקלט אין דיר, טוען זיך איינהערן.  
אפילו פון דיין צאָרן די ביטערניש, איז מיר זיס.

פאר דינע מעשים שטיי איך נידעריק געבויגן —  
א, נאַכטיקער גאט, דערלויבט מיין פרימאָרגן ! . . .

ע ר ד

ערד! דיר אָפּגעגעבן האָב איך מיין גוטס, מיין ירושה;  
דער ווינט האָט זיך געשפּילט מיט די גראָזן,  
די זון האָט געשיינט איבער מיר אָן בושה,  
איצט שטיי איך פאַר דיר אַליין און פאַרלאָזן.

די שיינקייטן פון אַלע יאָרן ליגן איצט פאַרשאַטן  
אין זאַמד, אין ליים, אין שטיין, אין אַסיען־געוויטער —  
איך שטיי איבער זיי ווי אַ שאַטן,  
מיט פחד אין טראַט און מיט ציטער . . .

ביסט אַזוי שטיל, אַזוי הכנעהדיק, מיין ערד,  
אַזוי געפּאלן ביסטו היינט, פאַרוואָס נישט דערהויבן?  
האַסט געעפנט מיין האַרץ צום צער פון אַלץ וואָס לעבט,  
דו דעמערסט אין מיר, ווי דער אַוונט אויף שויבן.

ערד, מיין ערד! קוק אָן די זון, זי גייט אונטער פאַרקלעמט,  
האַסט צוגענומען מיינע פאַרליכטע יאָרן;  
איצט שטיי איך פאַר דיר, פאַרשעמט  
און בויג זיך — אויסגעליידיקט און פאַרלאָרן.

## א י ן ש פ י ט א ל

ס'איז אלול.  
א זיסער טרויער שוועבט אין לופטן,  
מיט דין ווייסע שפינוועבס.  
אינס ווינט א קלאנג פון טויבן-פלאטער,  
זאט און שארף דער ריח פון דער ערד.  
עס יוירט די גרינקייט אין דער זון.  
עס שמעקט מיט לולב-בלעטער און מיט מירט,  
מיט האַניק-עפל אויף די ביימער.  
זיין גרינעם חלום וויגט דער צעדער-בוים,  
זיין טרוים צינדט אן מיין דמיון.  
איך מאַך די אויגן צו.  
א, קראַנקן-הויז, ביסט מיר געוואָרן א באַהעלטער,  
איך זוך פאַרגעסנקייט אין דיינע מויערן,  
אין דיינע שאַטנדיקע ווענעס.  
אַט זיין איך דאָ ביים קראַנקן, שעה נאָך שעה —  
איך זוך נחמה.  
איך זוך אַ טרייסט פאַר מיין צעווייטיקטער נשמה.

אלע מייכן,  
אלע שמראמען,  
באהאלטענע און אפענע,  
גיסן זיך דא צונויף אין א סוף-לעבן-טרויער.  
דער לעצטער אויסגעשריי.  
די לעצטע טרער.  
די גסיסה פון א ליבע.  
דער זומער און דער הארבסט,  
דער ווינטער און דער פּרילינג.  
די ליבשאפט פון הונגעריקן לייב,  
דער זיסער ווייטיק פון א טרער,  
דער טוי פון נעכט,  
די בענקשאפט פון יארן.

עס ברענען דא קראנקע, איינגעדארמע קנאכן.  
רוקנס אויסגעבויענע אין ווייטיקדיקן פיבער.  
צעדריימע גלידער,  
קרומע,  
לאמע,  
שטומע,  
מייבע.  
א מאמע ווארפט פיבערדיק מיט אירע פינגער.  
זי מאכט פלינקע צייכנס.  
זי באוועגט די ליפן,  
די נאזלעכער צעווייגן זיך,  
די אויגן ריידן מיט אויסגעברענטן צער —  
דאס וויל זי, אירע שטומע יינגלעך צוויי,  
געבן צו פארשטיין דעם ווייטיק פון איר הארץ.

צי קום איך דען אהער מיין נשמה צו היילן?  
צי אַנקניפן מיין פיין מיט יענעמס וויי-געשריי?  
וויי איז מיר און וויי איז זיי,  
איך טרינק מיך אן מיט קראַנקן אומגליק.  
איך צי איז זיך די קראַנקע לופט,  
איך אַמעס איין די מענטשלעכע יסורים;  
איך וויג מיין לעבן איין איז אַ קראַנקן וויג.

מיין לעבן איז דאָ גורלדיק פאַרבונדן  
מיט מיטלייד און מיט רחמים.  
איך וויל זיך דאָ איינגלידערן, פאַרוואַרצלען און פאַרוועבן  
מיין געשריי מיט דעם שאַטן פון יעדערנס וויי;  
שוועסטער, ברודער, קינד און ווייב,  
געליבטער מאַן.

אַ, האָב ניט קיין פאַראיבל, בלינדער גורל,  
מיט אַ מעסער האָב איך קעגן דיר געווערט זיך,  
דאָס אומפאַרמיידלעכע געוואַלט באַצווינגען.  
פיבערדיק האָט זיך מיין כוח אַנגעשלאָגן  
אַן דיינע בלינדע טויערן.  
מיין לעבן האָט זיך געריסן צו דיין פלאַם —  
און ער איז אויסגעלאָשן . . .

די זון שלאָגט אינם קראַנקן-הויז.  
אין שוויב קוקט אַריין די ליידנשאַפט פונם רויטן הייביסקוס.  
דאָס גראַז פּרילינגדיק,  
שלאָגט פון דער ערד אַרויס מיט יונגער גרינקייט.

גאָט, זיי מוחל מיין פאַרצווייפלונג,  
פאַרגיב מיין וואַנזין.  
פאַרנעם דעם טרויער פון מיין בלוט,  
די פאַרלאַרענע ליבשאַפּטן פון מיינע טעג,  
די טרערן פון מיינע נעכט,  
די שוואַכקייט פון מיין האַרצן.  
גיב מיר טרייסט,  
אַ צייכן פון נחמה.  
גיב פליגל צו מיין טרויער.



## ג י ב פ ל י ג ל מ י י ן ט ר ו י ע ר

ערד, איך זוך אין דיינע טיפענישן  
דעם גרונט פון טויט און פון לעבן.

ערד, קוק אן מיין יאוש,  
מיין צווייפל,  
מיין נשמה-געראנגל.  
דערהויב מיך,  
באניי מיך,  
הויב מיך אויף פון מיין דערנידערונג.

מיין לעבן, צעטראַטן, צעטראמפלט;  
איך זוך, איך מעסט, איך וועג —  
וואָס איז אַ היינט אָן אַ מאָרגן?  
די טעג — געלאָדן מיט זאָרגן.  
און אין די נעכט  
זינגט די מרה-שחורה דעם ניגון  
פון יידישע קדושים.

אַמאָל, אַמאָל אין אַ שמיטה,  
קומט מיר צו חלום אַ בוים אַ צעבליטער,  
מיט אַ גרינעם במחון אויף די בלעמער,  
און מיט אַ צוואַנג אויף אַ ליכטיקן שפעטער ...

אומגעריכט קומט-אָן אַ שטורם  
אויף אַ ברויזיקן וואַלקן צערייטן,  
ער רייסט און ער פליקט און ער העשעט,  
און שוין ליגט מיין חלום  
אין אַ וויסטן צעשמעטער ...

ערד, ביסט אייביקע גבורה,  
די מוטער פון אליץ וואָס עם וואקסט,  
גיב כוח מיין צער,  
גיב פליגל מיין טרויער!

## צו אַ ייִדישן פֿליער

פלי, מיין אַדלערל,  
פלי צו די שמערן.  
מיין האַרץ אויף דיינע פליגלען נעם מיט.  
דעם געפאָך זייערן זאָל גאָט דערהערן,  
און ס'געשריי פון דיין פרייען געמיט.

אין דער ווילדער וועלט איז קריג.  
איך בין אַ מאַמע,  
איך פאַרמאָג ליבע און טרערן.  
עס איז קריג.  
גרים מיר די וואַלקנס —  
דיין אַדלערשע וויג.

די אומרו פון די שמערן  
אין דיינע אויגן.  
דיין לעבן — אַ טריט פון געמלעכן גאַנג.  
אַ, ווי קאָן עס גאָר זיין פון דעם זאָל גאַרנישט ווערן,  
און פאַרשטומט זאָל ווערן אין דיר מיין געזאַנג!?

איך האָס מלחמה!  
און מיין ליבע איז גרעסער  
פון דער שטאַרקסטער זינד.  
אַ, מיין קינד,  
די איינזאַמקייט איז אַ שאַרפער מעסער,  
און די שנאה איז שרעקלעך בלינד.

איך שיק דיר, מיין אַדלערל, אין די שטאַרקסטע געפאַרן,  
וואו לעבן פאַרלירט דאָס מענטשלעכע ווערט.  
וואָס איז דאָ צו ריידן און וועמען צו נאַרן —  
בימער איז דער טוי אויף דער היינטיקער ערד.

פלי, מיין אַדלערל,  
איך ווארט אויף דיין קומען.  
דעם זיבעטן הימל זע נישט פאַרפעל.  
דאָס פאַרגאַסענע בלוט פון צערטראַמענע יידן,  
דאָס וועט ניט שטומען.  
דאָס געשריי פון קינדער געפייניקטע —  
אַ מצבה אין די אייביקע הימלען שטעל.

דיינע פליגל —  
פליגל פון שלום  
און מענטשלעכער פאַרגעבונג.  
דיינע פליגל — דאָס געשריי פון פאַלנדיקע געטאָ-ווענט.  
נעם מיט אין די הימלען די לאַמע די געלע,  
דעם אומזין באַווייז די ווייטסטע שטערן,  
דערצייל ווי דאָס לעבן אויף דער ערד איז געשענדט.

פלי, פלי, מיין אַדלערל, ברענג דעם ליכטיקן מאַרגן.  
דער היינט איז וויסט פאַרבלוטיקט פון זינד.  
אין דיינע פליגל — דאָס האַרץ אַ קרבן  
פון יעדער מאַמען, וואָס האַט אַ קינד.

א נ י ג ו ן

איך הער אין זיך דעם ניגון פון דורות.  
איך טראג אין זיך די פוסטקייט פון גרויסן פארלוסט,  
א חוב צו מיינע אמהות :

שרה,

רבקה,

רחל,

לאה —

זיי קוקן אָן מיין צער,

זיי ווילן מיך טרייסטן.

נאַר קיינער קאַן דאָס מער ניט טאָן,

קיינער!

מיין לעבן —

אַ דאָרן פארשמאכט צווישן שמעכיקע שטיינער.

ווי קאָן גאַר זיין, אז דו, מיין ליד,

וואָס איך האָב דערנערט מיט מיין בלוט,

געהייסן:

שטומען,

שווייגן!

און געמיינט, אז איך האָב דיך פאַרלאָשן אויף אייביק —

און דו רייסט זיך גאַר,

דו ווילסט נאָך שטייגן?!

וואוהיין,

וואוהיין?

עס ליגן אין גרויען אַש מיינע צווייגן.

אויף וועמענס חורבן וויין איך ?  
מיט וועמענס חורבן בין איך זיך מתחתן ?  
מיטן חורבן פון מיין טאטן ;  
מיט זיין צעטראמפלמער תורה,  
מיט מיין און מיט דיין מרה-שחורה.

א שאטן פון א ניגון שוועכט איבער מיר,  
דער שאטן שווייגט,  
דאך, קאן איך שווערן,  
אז דער ניגון, איך שפיר,  
דאס זוכט ער א טרייסט  
ביי מיר,  
ביי מיר.

„וואס צו זאמד איז צו זאמד,  
וואס צו ערד איז צו ערד“ —  
א טראפן רעגן וועט נישט פרעגן  
א קשיא,  
א הארבע :  
פארוואס ער איז נישט מער ווי א טראפן ?  
אין ים דער טראפן,  
אין טראפן דער ים ;  
ווי די ווארצלען פון שמאם  
זאגן זיך נישט אפ פון די בלעטער —  
אזוי איז אין מיר  
פון ניגון דער פלאם  
פון פריער,  
פון איצטער,  
פון שפעטער.

ב י ס ט ד אָ ?

זון — הויך-אויבן,  
שעה נאך שעה ;  
ליכטיקער גלויבן,  
— צי ביסטו דאָ ?

שפיציקע שטיינער  
אונטער מיין טראַט ;  
אָרום — איז קיינער,  
וואו ביסטו, גאָט ?

דער מדבר רעדט  
מיט שמעכיקן דאָרן ;  
יעדער זעמדעלע זעט,  
ס'זאל נישט גיין פארלאָרן.

שמערן — הויך-אויבן,  
די נאכט איז בלאָ ;  
ליכטיקער גלויבן,  
צי ביסטו דאָ ?

” ש י נ א ה א י ”

געפארן איז א פישער פיש צו פאנגען,  
מיט ווינט אין די האר און מיט זון אין די אויגן.

— פישער, מיין פישער, וואו וואוינט איצט דיין חלום?  
אויף די פליגלען פון שטורעם איז דיין חלום פארגאנגען.

געפארן איז א פישער פיש צו פאנגען.

ער גרייט זיך צום פאנג,  
זיינע נעצן פארשפרייט ער ;  
זיין איינציק פארלאנג :  
ניט קומען פון פאנג א פארשעמטער.

דעם נאָמען פון פישער וויל איך דאָ פארשרייבן,  
זאל כאַטש פון אים אַ זכר פאַרבלייבן;  
זיין נאָמען קלינגט פרעמד און פרעמד זיינע קלאַנגען —  
„ אַ י י ק י ט ש י ק ו ב אַ י אַ מ אַ .”

געפאָרן איז אַ פישער פיש צו פאַנגען.

דער ים צעשפילט מיט פראַסט אויף די כוואַליעס,  
דער פישער וואַרפט געצן און טראַכט פון זיין דלות.

די זון האַלט ביי שקיעה,  
עס שפּרינגט דער ווינט פון כוואַליע צו כוואַליע,  
אַ זאַלציקער שמויב פאַרפראַשעט זיין וויע ;  
ער פילט, זיין ראיה ווערט עפעס קאַליע,  
פאַרוואַרפן די געצן מיט אַזאַ ליכטיקן האַפן,  
איצט — ציט אים צום שלאַפן, צום שלאַפן.

געפאָרן איז אַ פישער פיש צו פאַנגען.

און ווי נאָר די זון איז אַ מידע פאַרגאַנגען,  
האַט דער ים זיין גאַלדענעם הלום געפאַנגען.

פּונדאָנען, פּונדאָנען  
איז געקומען אַ גאַלדענער שמויב צו שוועבן?

דער גאַלדענער שמויב, ווי שפינוועבס,  
טוט אים פאַרשלעפערן, טוט אים פאַרוועבן . . .

ק ו ב אַ י אַ מ אַ , מיין ברודער,  
דיין הלום פאַרזונקען אין ימ'קן תהום,  
דיך האַט פאַרשלעפערט דער אַש פון אַטאַם.



זכרון



## אַ קדיש נאָך אונדזערע קדושים

האָב נישט פאַראיבל, מיין האַרץ,  
וואָס פון אַש און רויך האָב איך די סטרונעס  
פון דיין פידל אָנגעצויגן.

וואָס דיין ניגון וועט זיין אַ ווידערקול  
פון אַ חרובן דור  
וואָס וויל לעבן ווידערצומאַל.

זיי רואיק, מיין האַרץ,  
פון זיך אויס אין די שענסמע קלאַנגען,  
מיט דער ליבע און טרויער פון נעכטן,  
מיט דעם צער פון היינט,  
און מיטן געשריי פון שעכטן.

דער בוים גיט צוריק דער ערד —  
זיינע בלעמער.  
דער מענטש — זיינע לידן.  
מיט שערבלעך אויף אויגן,  
אין לייזונט, צי אין זיידן —  
נעמט די ערד צוריק  
דעם סוף פון יעדערנס ניגון:

דעם האַרבסט־טאָג טרויער מיט גאַלדיקע בלעמער,  
דאָס שלוכצן פון אַ שטאַרבנדיקער אומה,  
דעם פּוּגלם געטרילער,  
דאָס הייליקע שווייגן פון אַ רגע אַ שטילער.

איז, האָב נישט פאַראַיבל, מײן האַרץ,  
שטיי מיר בײַ אײַן די ערגסטע מינוטן.  
דאָס וואָס אַ האַנט האָט געזײט  
וועט אומזיסט נײַט פאַרגײן.

דער „שמע ישראל“ פון זקן —  
דעם קדוש,  
דאָס לעצטע געשרײַ  
פון אַ קינד,  
דער פּלוצ פון דערוואַקסענעם ברודער,  
דער יאַמער פון בײדנעם מאַמע —  
זײ ברענגען, ווי סנה אין מדבר,  
אויף די בלוטיקע טרעפּ פון זכרון.

## א י ך ש ט ע ל ל י כ ט . . .

מיר האָבן אָנגענומען אונדזער טרויער ביים האַנט,  
און אים אוועקגעזעצט סאַמע אויבן-אָן.  
דער כבוד-מיש איז אויסגעפּוצט מיט רויוון, מיט גרינע בלעטער  
און מיט ראָזשינקע-וויין . . .

אומגעקומענע אין פייער, אין הונגער, אויף תליה-שטריק,  
אין מגפות, אין לאַגערן, אין שנאה און אין גיפּט,  
מיר „יום-טובן“ היינט לכבוד אייערשוועגן.

וויפל יאוש באַדאַרף אין זיך האַדעווען אַ ייד,  
כדי אויסצוזינגען שמיל אַ יידיש ליד?  
וויפל סך-הכלען באַדאַרף אונטערציען אַ ייד,  
כדי, באַוויינען דעם טויט פון אַ צווייטן ייד?

אומגעקומענע קדושים אונדזערע, הויפט-מחותנים,  
היינט יום-טובן מיר לכבוד אייערשוועגן . . .  
מיר לייענען לידער,  
בעטן הילף פאַר די אין נויט פאַרבליבענע,  
היימלאַזע,  
און נע-ונד געטריבענע.

אוי, די יידישע קדושה פון לידן  
וועט, ביז אין דער אייביקייט, קיינעם ניט מיידן.  
זאָל איך צופאַלן און תפילה טאָן?  
צו גאָט?  
צום בוים?  
צו אַ וואַנט פון אַ בית-מדרש?  
צו אַ הייפל אַש?  
אָדער אפשר גאָר צו אונדזער אייביקן בטחון?

אפילו פונם „של-ראש“ ביז צום „של יד“  
איז איינגעפלאַכטן אין רצועות שוואַרצע,  
אונדזער נע-ונד.

ש ב ע ה

איך האב פאר דיר אויסגעוויינט מיינע אויגן,  
מיין הארץ פאר דיר אינגאנצן אויסגעקלאגט,  
וואס טויג מיר דער צוזאג פון דיין רעגנבויגן,  
אז דער שטורעם ברעכט נאך מיין היים און צעטראגט.

כ'זיך שבעה נאך מיין פארשניטענעם פאלק,  
אויך נאך דיר זיך איך מיין שבעה אפ;  
צעפולווערט ליגט אין שטויב דיין שכינה,  
אין אש דיין געמלעכער און טרויעריקער קאפ.

מיין שטאם, אין זיין עלנט, ליגט אין א גרויען מדבר,  
פון זיין ווייגעשריי איז אויסגעברענט דער אָרט,  
האַסט קיין טרייסט נישט פאַר מיין קראַנקער אומה —  
ברעך-אַפּ דיין שווינגן און הערן לאַז דיין וואָרט.

ניט שעלטן דיך וויל איך, עם שעלטן דיך שוין אלע,  
מיין עלנטער, מיין טרויעריקער גאַט.  
טאָ שפּרייט די הימלען אויס מיט רחמים,  
זאָל ווידער אויפלוכטן אין זיי דיין גנאָד.

איך בין, מיין אויבערשטער, ביי זיך אזוי געפאלן,  
ווי געפאלן איז מיין אומגליקלעכער דור ;  
וואו איז דיין גאולה ? איז באמת אלץ פאַרפאלן,  
אומזיסט דער גאַנצער נע-זנד-זיין פון אזויפיל יאָר ?

איך זע עם וויינט דיין שאַטן ערגעץ-וואו  
א פאַרגעסענער אין שטויב און אַן אַ זין,  
ביסט אינאיינעם מיט דיין פאַלק צעטראַטן,  
איז גייען מיר אינאיינעם . . . נאָר וואוהין ?

און, אויב ס'איז דאָ אַ זין אין ליידן  
און צום גור-דין איז שוין ניטאָ קיין סוף —  
זאָל דער גורל אויך אונדז ניט פאַרמיידן,  
לאַמיר ביידע אַפּקומען די שטראַף.

אַ ח ל ו ם

דער גן-עדן פויגל איז צו מיר געקומען  
און אוועקגעשטעלט זיך אויף מיין בעט.  
מיט זיין שאַרפן שנאָבל און מיט ליכטיקע אויגן  
האַט ער מיך אָנגעקוקט ווי מיט געבעט.

איך הייב קוים אויף צו אים די שווערע ברעמען,  
מיין מויל צעשמייכלט זיך פון זיך אליין.  
און כדי זיין גוטן-מוט ניט צו פאַרשעמען,  
שטיק איך איין אין זיך מיין קראַנק געוויין.

איך נעם צונויף אין זיך די לעצטע כוחות  
כדי באַגעגענען מיין שפעטן גאַסט.  
זיינע שאַרפע אויגן, זיינע גאַלדיק-בלויע פליגל,  
דריקן מיך צו מיין געלעגער ווי אַ שווערע לאַסט :

— צי ביסטו דאָך יענער וואונדערלעכער צוואַג,  
און דער חלום איז אויף אַן אמת געווען זים,  
פאַרוואָס זשע הער איך כסדר אזא קלאַנג,  
און ס'הענגען שמריק אויף דייןע פים?!

ער טוט אַ פיר מיט איין בלויען פליגל,  
און צעשפרייט זיין גרין-גאַלדיקן עק.  
אין זיין אויג, ווי אין אַ וואַסער-שפיגל,  
זע איך מיינע פאַרלאַרן-געאַנגענע מעג :

אַ יונגע זון איבער פרייע גרינע לאַנען,  
וויגט זיך שמיל דער קאַרן ווייט צעגרינט ;  
און איבער דעם שפאַנען, שפאַנען, שפאַנען  
היילות, ווי פלאַמיק-ברויזנדיקער ווינט.



זיי שפאנען מיט די פאנצערס און מיט שפארן,  
א שפיז א גיפטיקער אין יעדער האנט;  
פארלארן, אוי פארלארן, אוי פארלארן  
די לעצטע יידישע חלום-וואנט.

ירמיהום עלנט וועקט מיר,  
זיין געיאמער קלינגט אפ דא.  
פינסטער איז זיין פנים און זיין שטים,  
ווי אין מדבר די נאכטיקע שווערע שעה.

די מדבר-שעה איז א שפעמע.  
דער קאפ — א הייסער נאכט-קאשמאר.  
עפעס שטאמל איך צו אים און בעט אים,  
ווי מיין לעבן וואלט געווען אין טויט-געפאר.

און קוים צעעפן איך די אויגן מיינע  
און שטרענג אן מיין קראנקן גוף:  
— וואוהין, מיין פויגל, ביסטו ראש פארפלויגן  
מיט דיין ליכטיקן און שטומען רוף?!

דיינע נעגל זיינען געווארן שארף און שפיציק,  
מיט אכזריות און גלוסמעניש פון רויב!  
פינסטער ווערט מיר, פינסטער ארום מיר,  
וואס איז געווארן פון מיין שטילער טויב?

זיין בלויער פליגל איז א שווערד גאר,  
זיין גרינגאלדיקער עק א שארפע שפיו,  
זיין שנאבלדיקער קאפ — א בייזע פויל  
און אין בלוט — די פורפור-רוימע פים . . .

י ז כ ו ר

פייערן איבער אלע וועגן אויסגעשפרייט.  
מיין שמוב איז אן א דאך ;  
און איך אליין בין גרייט,  
א היימלאזע, זיך לאזן איבערן שליאך.

א היימלאזע זיך לאזן איבערן שליאך,  
אין מלכות פון די געטאס, געלער לאמע ;  
מיט מיר וועט מיטגיין דער תנ"ך,  
און מייער, אין מסירת-נפש, אומגעקומענער טאמע.

א, גורל פינסטערער, שמי-מיר-ביי,  
דורך שרפות, נייע גלותן און געטא-שמאס ;  
ווארשע, פראג, פאריז און ווילנער שולהויפן פארביי —  
אויסגעפייניקט אינאיינעם מיט אונדזער גאס.

ערטער הייליקע, ווי קאן איך אייך פארשעמען ;  
אן ערשט געבוירן קינד אין קיינעמס לאנד זכאנזשין,  
האט וויינען ניט געהאט פאר וועמען,  
זיין ערשטן אויסגעשריי שיקן ניט געהאט וואהין.

צו ערגעץ-וואו רייסט מיין לעבן זיך, וואוהין?  
 ווי שרפה, זיך אליין פארצערן;  
 אין קינ'ס לייזן מוז אודאי זיין א טיפער זיך,  
 און זיין געשריי אין זיך אליין דערהערן.

וואס טוט איצט די וויליע אין ווילנע, אינם „ירושלים דלימא“?  
 און טלאַמאַצקע נומער 13 אין וואַרשע, וואָס איז דאָרט?  
 צי לויבט די שכינה אויף דאָרט אַמאָל אין אַ שמיטה  
 און גיט אַ רמז אויף אַ יידיש וואָרט?

צי טראַגט נאָך אַלץ די וויליע איר חלום באַרג אַראָפּ,  
 און דער הימל וואַשט די וואַלקנדילעך אין איר בלאַ?  
 קלויז-ליידן הער איר, זיינען מעביר די סדרה מיטן אַלמן טראַפּ,  
 כאַטש איבער זיי הענגט שווער די גורלדיקע שעה.

איך בין אזוי צעבראָכן און פאַרשעמט, פאַרשעמט  
 פון אונדזער בלוט און בערד-געפליקטע צו פלעכטן גראַמען;  
 אונטער מיין טראַפּ שרייט יעדעס זעמדעלע פאַרקלעמט,  
 אויף מיינע וויעס גליען טרערן פון אַ מאַמען.

ווי קאָן איר איר, פאַרפייניקטע, פאַרשעמען,  
 ווי קאָן איר לאַכן, לעבן ווי קאָן איר?  
 אַ, מיינע טייערע, מיינע געליבטע יידישע נעמען,  
 אַן אויסגעקוילעט פאַלק . . . אַ באַרג פון פּוסטע שיד . . .

וועט גראַז אַמאָל דאָ וואַקסן? וועט גראַז אַמאָל דאָ גרינען?  
 היימען, מיינע היימען, אַפּגעברענטע שוועלן!  
 ווער וועט פאַרוועבן, ווער וועט פאַרשפינען —  
 אין אייביקייט — איר זאָלט דער וועלט גיט פעלן.

## אַ מ ע ש ה ש ה י ה

א

עם איז פּרילינג. עם בליט די ערד דאָ,  
פול פרייד שיינט די זון ביים פּאַסיפּישן ברעג —  
ניט פון וידוי רעד איך דאָ, נאָר פון אַ מעשה שהיה  
וואָס האָט זיך פאַרלאָפּן אין אונדזערע טעג.

איך אַמעס די לופט פון שאַרפּן מדבר דאָ,  
דאָך מיט טרערן איז געמישט מיין טעגלעך ברויט,  
עס ציט מיך צו די ווייטע הימלען,  
נאָר איך גיי אום ווי אין שאַטן פונם טויט.

אויף די טרעפּ פון מיין זכרון איז באַהאַלטן,  
יענער גרויל וואָס „לייענט“ זיך ווי אַ מעשה-בוך,  
פון עקדה-פייערן קומען אויף געשמאַלטן,  
מיט פאַרשניטענעם במחוק, מיט יללה אין זייער פּלוך!

זיי שרייען, זיי ריידן און זיי מאַנען  
אַ ווידעראויפּלעבונג, ווי אין אַ ווידערקול,  
אַ ברענענדיקער צייכן, אַ דערמאַנונג  
אַן דער פאַרפייניקטער קדושה פון אַמאָל.

ב

ווי א באַפרייטער אַדלער האָט זיך די יידישע וואַרשע געפּעדערט,  
 מאַמע-לשון האָט גערעדט מיט שאַרפע ציין,  
 דאָס וואָרט פון יידישע פּאָעטן האָט מען פאַרגעמערט —  
 אפילו די מיאומע נויט איז געוועזן מלא-חן.

און אז די יידישע גאָס האָט דעם שבת אין שטוב אַריינגענומען,  
 איז אליהו הנביא געזעסן ביי יעדנס טיש;  
 מיט קפיצת-הדרך, אין איילעניש איז ער געקומען  
 און געמאַכט דעם שבת-יום-טוב זיס.

אַראָפּגעוואָרפן האָט דער ייד די וואַכעדיקע וואָרגן,  
 אפילו דעם בורא נים געפרעגט פאַרוואָס;  
 אזוי געוואָרן איז יעדער ייד א „מלך“,  
 און יעדע קעלער-שטוב — א „שלאָס“.

אַ, יענער „מלכות“, יענע אַרימע מעת-לעתה,  
 אויף גענשע, צי אויף דזשיקע, צי אויף טוואַרדע גאָס,  
 ווי קאָן מען עס גאָר פאַרגעסן, —  
 זלאַטקע-חנה-צירלס, צי איטקע-שרה-פעשעם שפּאַס...

די גאָס, די גאָס, די יידישע גאָס, הונגעריק און פאַרשמאַעט,  
 האַנדל-וואַנדל, די נאַלעווקעס זוכט ברויט,  
 דער שוסטער ביי זיין קעלער-וואַרשטאַט,  
 דער טרעגער שלעפּט זיין פּאַק — די שווערע נויט.

ג

און אָט איז די לערערין קאָדיע מיטן קלייננוואַרג דאָ,  
 אין אַ בוידמשטיבל אויף דער נאַוואַליפּיע גאָס.  
 די קינדערשע קעפעלעך — גליענדיקע שמערן אין הימל,  
 זייערע פּנימלעך, מיט הונגער, ברוגזן בלאָס.

די אויגעלעך זייערע ברענען מיט דלות-פייער,  
שפילן קידער-ווידער מיט דעם אלף-בית,  
גופימלעך דאַרינקע, ווערן מיר היימיש, טייער,  
יעדעס פנימל לויכט ווי אַ צעבליטע רויז.

היינט קאַדיעס ליטווישער זוף, געווען איז דאָך אַ מחיה!  
עס שווימט, מיט גדלות, אום אַ גרויף אין בלעכן שיסעלע,  
עס טשאַמעווען אויף דעם גרויף די קינדער, ווי אַ פייגל-סמאָיע,  
— „קאַדיע, טייערע קאַדיע, שיסל-צו נאָך אַ ביסעלע . . .”

איך זען מיך צו ביים נידעריקן מישל,  
איך העלף אויסטיילן דעם „מלכותדיקן” זוף,  
אַבער אימקען ווילט זיך גאַר אַ „טערקיש” ניסל,  
און זלאַמקען — אַ סטענגע מיט אַ שליף אין קנופ.

די לערערין פאַרציט מיט זיי אַ ניגון,  
די קינדער פלעמקען צו, עס גייט אַ גאַנג!  
עס לויכטן זייערע פנימלעך פול חן און פאַרגעניגן,  
די סעעליע און די ווענט וויגן זיך צום געזאַנג.

זיינען געקומען די גורלדיקע יאַרן,  
אויף פייער-פליגל האַבן זיי געטאַן זיך אַ לאַז;  
אין שרפות האַב איך מיינע טייערע אַנגעוואַרן,  
איצט רופן זיי צו מיר פונם אַש און פונם פאַרברענטן גראַז.

ווי פייערן אינם מויל פונם ווינט,  
ווי פון הימל פאַלנדיקע שמערן,  
זיי טראַגן זיך פאַר מיר פאַרביי — וויי איז מיר און ווינד —  
עס ברענט די נאַכט, אויף מיינע אויגן גליען זייערע טרערן.

ק ו ס א ל י ה ו

יא,  
עס איז שוין די העכסטע שעה,  
צו-צואיילן דארפסטו,  
מאָרסט זיך נישט לאָזן בעמן מער.  
אליהו,  
ביסט אלעמענס מאַמע,  
און אלעמענס רעטער ביסטו.

די גאַנצע ערד — אַ בלומיקע עקידה.  
ביסט מיד.  
ליגסט ערגעץ-וואו אונטער שמיינער,  
ווי אַ פאַרשמומטע ליד.

אליהו,

צי האַסמו אין פייער פון סדום דיינע פליגל פאַרבֿרענט?  
אָדער, געבונדן זיינען דיינע הענט?  
הויב אויף דיין צעשטויבטן נס,  
צעמרייב די מרה-שחורה מיט דיין היימישער פאַלע.  
אַלע קריוודעס פאַרגעס,  
און קלאַפּ אָן אין דעם טרויער  
פון אונדזערע ווענט.

צי איז דיר נמאס געוואָרן דאָס גיין איבער אַרימע שטיבער?  
אָדער רייכע און גליקלעכע זענען דיר ליבער?  
צענעם דיינע פליגל, וועק אויף דיין גבורה —  
וואו וואוינט איצט דיין ליכטיקע כשורה?

קום, אליהו,

מיט אַ גן-עדן עפל אין האַנט,  
און ברענג אונדזער חלום צוריק —  
דאָס פאַרלאָרענע קינדערשע גליק.

אליהו,

דיין גאַט איז נאָך גרויס,  
דיין פאַלק איז נאָך דאָ.  
קום,  
מ'איז די העכסטע שעה!



א י י ג נ ט



## מ י י ן מ א מ ע מ י ט א י ר ע ק י נ ד ע ר

מייז מאמען א מתנה.

מייז מאמע פלעגט אויפשטיין אין מיטן דער נאכט,  
שמיל אומגיין און באטראכטן איר פארמעגן,  
און קלערן: אן אוצר, אן אוצר, נישט אפצואוועגן,  
טאקע גאט אליין האט עם אזוי געמאכט . . .

א גארטן מיט ביימער מכל המינים, אין די צווייגן, פייגל נעסטן . . .  
ניט גאלד, ניט פערל און ניט שמאראגדן גרינע,  
צו געפינען אזעלכס דארף מען פארן אין דער ווייטסטער מדינה,  
נאר די מלכה-שכא האט זיך געקאנט מיט דעם פארמעסטן.

זיבן טעכטער, ווי די סאסנעס, מיט אויגן שווארץ צעשמראלמע.  
אין די אמלעס-שווארצע קעפ האט די נאכט אליין פארשפונען  
חלומות פארשייטע,  
און צעשויערט זיי בייטאג איבער זיבן הימלען, ווייטע — — —  
און דער פראסט, ער רוימלט, ווי עפל צייטיקע, די מידלשע באקן.

די עלטסטע טאכטער, א נאמען נאך דער באבע חוה,  
אירע אויגן, שמילע, ברוין ווי קאווע,  
אזא בר-דעת איז גאר נישט צום געפינען —  
א גוטער מול זאל אין הימל פאר איר זיך שפינען.

און אַט איז חנהלע, מיין שיינע חנה,  
דעם קאַפּ אַרומגעוויקלט מיט קאַשטאַנען-צעפּ —  
אַ זאַנג, אַן אַנגעפּולטער, אין קאַנאַדער סטעפּ . . .  
אוי, מיין טעכטערל, מיין טעכטערל חנה,  
מיין זיס-האַרץ, מיין מאַרצעפּאַנע.

מיט אַן עפּל צעקאַפּנס  
שלאָפּט מיין פאַרחלומטע אסתר,  
כע-כע, — די וויינערקע פּון אַלע שוועסטער.  
רבּוננו של עולם, טו מיין בקשה דערהערן:  
זאַל איר מזל שיינען ווי אין הימל די שטערן.

און אַט איז זי מיין נחמה-שרה,  
מיט איר נעזעלע פאַרריסן,  
מיט האַנגידיקן טרויער אויף די ליפּן —  
טפּו-טפּו, קיין עין-הרע,  
מיין טאַכטערקע! דאָס וואַקסט אַ מוטער שרה.

ווי אַ הירשיכע אין סטעפּ — איז מיין טאַכטער בתיה,  
קוואַלנדיק וואַסער איר געלעכטער און פייער אויף איר צונג;  
אַזאַ כּוּח-הדיבור, אַזאַ לויף און אַ שפּרונג  
איבער פעלדער, איבער וועלדער אַן אַ שום עול —  
עס לוסטיקט און עס גלעקלט איר מיידלש-זיסער קול.

און אַט איז מיין פייגעלע, מיין טאַכטער פייגל,  
פּלאַם-פיייער אירע אויגן,  
ווי אַן אויפגעשניטענער מילגרוים איז איר מויל,  
אירע אַרעמס — צוויי פייגלשע פליגל,  
און דאָס הערצעלע — פּון רחמים אַ שפּיגל . . .

און אַט איז זי די יינגערע פון אַלע,  
מיין מיזינקעלע ברכה — לויכט ווי אַ יונגינקע כלה.  
ווען אויפן האַרצן איז איר עפעס סומנע,  
שפילט זי אויף דער פיאנאָ אַויס שאַפענס נאַקטורנע,  
מיין מיזינקעלע ברכה —  
מיין ליכטיקע מערכה.

שאַ, און אַט איז ער, אכרהמעלע, מיין בכור:  
זון מיינער, ווען איך זע דיין פנים צארט און קלאַר,  
זע איך מיין כלהשאַפט ווי אין חלום . . .  
מיין חתן, זע איך, דיין טאַטן, יהודה בן שלום.

און דו, מיין משהלע, געוואַקסן ווי אַ מאַפּאַל,  
ווי שבת-ליכט לויכטן דייע אויגן —  
ביסט אפשר שווייגעדיק, קנאַפּ אויף ווערמער,  
באַשיינסטו אַבער אין מיין שטוב די גרויַסטע ערמער.

נו, און מיין צייגינערל אהרון? אַט ליגט ער אויפן ווייסן געלעגער,  
מיט אַ פּנימל פון אַ צדיק-הדור,  
פאַר יעדערן טוט ער זיך ממש אַפּשינדן,  
אַ זונעלע — אויף מיר אַזאַ יאָר.

און אַט איז מיין בערעלע: פאַר דיר, מיין שיינינקער,  
איין-פייער-איין-וואַסער וואַלט דיין מאַמע געגאַנגען,  
דאַס טעלערל פון הימל פאַר דיר צו דערלאַנגען,  
אין זאווערוכעס, אין די קאַנאַדער שנייען,  
אַבי ס'הערצעלע דינס צו דערפרייען.

האָבן פייגעלעך אָן עונג-שבת געזונגען —  
אַ וואַראַכייטשיק, אַ שפּערל, אַ נאַכטיגאַל,  
אַפילו אַ רויטער האָן פון אַ „מאַרק שאַגאַל“,  
אַ שוואַלב, אַ טויב, אַ קאַנאַריקל אַ געלם.

אַלע אינאיינעם, האָבן מיט פלייס זייער כלי-זין געשליפן —  
געטעמפערט און געטרילערט האָט יעדער זיין זמר דעם שענסטן,  
פון דעם עלטסטן, דעם בכור, ביז דעם מיזיניק דעם קלענסטן,  
ווער אויפן באַס, און ווער אויף זיין קוויטשיקל געפיפן . . .

אַברהם, משה, אהרון, בערל,  
חנה, חנה, שרה, בתיה, פייגל, ברכה, אסתר („די וויינערקע“,  
כ'בעט איבער אייער כבוד, אזוי האָט מען מיך גערופן) —  
אזוי טריטלט מיין מאַמע אַרום אונדז ביזקל נאָך האַלבע נאַכט,  
„שפרעכט-אַפּ“ יעדערן באַזונדער,  
קוועלט-אַן פון אירע געראַטענע וואונדער — — — —

דאָס איז מיין מאַמעלע מיט אירע קינדער.

## ע ר ב ש ב ת

פרייטיק.

מיין יינגעלע זיצט ביים פענצמער.  
ער ווארט, די זון זאל „גיין שלאָפן“...

פרייטיק.

א ליכטיקער ערב-שבת זאגט אָן די בשורה  
פון חלה-באַקן, ליכט-בענטשן, פון ראַזשינקע-וויין . . .

פרייטיק.

די שבת-לייכטער אויפן טיש.  
מיין יינגעלע זיצט, ווי אַ זשאַבקעלע אויף אַ שטיין,  
ווען עס טשאַמעוועט כאַפּן אַ פליג.

ער זעט:

די זון לייגט זיך שלאָפן אין האַדסאָן,  
דעקט זיך צו מיט אַ גרינעם באַרג.

מיין יינגעלע שווייגט.

פאַר מיין דמיון וויגט זיך מיין מאַמעס פנים.  
זי רופט מיך, מיין מאַמע:  
„אסתרקע, דעק צו דיין קאַפּ מיט מיין טיכל,  
גרייט צו דעם וויין, אָן אייער-קיכל,  
און לאַמיר צוזאַמען בענטשן ליכט . . .“

„מ'דארף אָנצינדן ליכט!“ — זאָגט מיין יינגעלע —  
זיין הערצעלע צינדט זיך אָן נאָך פריער  
און ער טראָגט דאָס בלויע שוועבעלע פון ליכט צו ליכט.  
זיבן קנויטלעך פון זיבן שבת-ליכט  
טוען אַ לויכט-אויף, ווי אויפגעוואַכט פון אַ לאַנגן שלאָף —

---

„ניין, מאַמע, ניט אזוי!“ —  
ער וויל, איך זאל פאַרדעקן מיט מיינע הענט דעם פנים,  
„פונקט ווי די באַבע טוט.“

— יא, זונעלע, דו ביסט גערעכט . . .  
די ליכט-פלעמלעך שפייגלען זיך אין זיינע בלויע אויגן.  
די אַנגעצונדענע ליכט פאַרטרייבן אַלע שאַמנס פון דער וואַך.  
די שטוב ווערט פול מיט שבתדיקן גנאָד.

— גוט שבת, זונעלע,  
גוט שבת, יידישער במחון.  
גוט שבת, מאַמע,  
גוט שבת, מאַמע,  
גוט שבת, באַבע,  
גוט שבת, זיידע,  
גוט שבת, עלטער-עלטער-עלטער זיידע .



ש ט י ל ע ז א ר ג

א בארג, א טאל,  
א האלבע לבנה אינצווישן;  
זיי רואיק, מיין קינד,  
לייג דיין קאפ אט דא אויפן קישן.

א בארג, א טאל,  
א גרינער בוים אינמיטן;  
מוז איך זיין שטארקער פון שטאל  
דיין לעבן צו שיצן, צו הימלן.

שיין בליט דער פּרילינג ווי נעכטן,  
אזוי איז זיין ליכטיקער שטייגער;  
מאך צו די אויגן, מיין קינדעלע,  
דריי האַט געשלאָגן דער זייגער.

וואָס איז שוין ווידער, מיין הערצעלע?  
וואָס פאַר אַ שיפּן דיר אונטערגעגאַנגען?  
פאַרוואָרפּן, מיין קינד, איז דיין קעפעלע,  
ווי אַ גאַרב געשנימענע זאַנגען.

ווי קאָן איך דיר, קינד מיינס, פאַרהיטן,  
ווען מיין לעבן איז אויך ניט באַשיצט;  
ווי פון שטורעם צעשמיסענע בליטן,  
דיינע גלידערלעך יערן צעהיצט?

אַ, לאַנג איז די נאַכט און שווער,  
כאַמיש דער פּרילינג בליט אויף הויפּן;  
צי וועלן מיר ניט שפּרינגען מער  
אינאיינעם און ניט אַרומלויפּן . . .

עס פאַלט און דרייט זיך אַ בלאַט,  
אַ ווינטל כאַפט עס אונטער;  
אַ, יינגעלע מיינס, מיין כוואַט,  
קום-איבער און ווער געזונטער!

## א ב ל ו י ע ר נ י ג ו ן

שלאַף, מיין יינגעלע,  
שלאַף!  
שא,  
שמיל.  
עס שלאַפט שוין די גאַנציקע שטוב,  
אפילו דיין בלויאינקער טוכענער האַז.

און אליהו,  
דער זידע אליהו —  
שטייט ביי דיין בעט.  
זיין באַרד — אַ ווייסער זעגל,  
וויגט זיך אין זאלציקן ווינט,  
ער שמייכלט מיט שמילינקן גנאָד,  
און זיין תפילה פאַר דיר —  
ווי די רייד פון גאַט.

שא, שמיל,  
אפילו דיין רוימער בער,  
דער ליץ,  
האַט פאַרשאַרט אַן אויער  
און הערט זיך איין.

אַ ווינט,  
אַ באַרג,  
אַ טשערעדע שאַף אויפן באַרג — — —  
אַ פאַסטער,  
אַ פייפל,  
אַ בלויאינקער ניגון  
מוען דיין חלום פאַרווינגן . . .

## דער פיר-יאָריקער

— וואָס איז, מיין זונעלע, וואָס איז, מיין קינד?  
אַ חלום בלויז . . . אים שפינט דער ווינט.

איך הער, מיין קינד, דיין אויפשרעק אין שלאָף,  
מיט ווילדע אַנגסטן קלינגט דיין רוף.

— אַ, מאַמע, מאַמע, אויפן וואַנט,  
וויגט זיין נאָז אַן עלעפאַנט!

— אַ, קינד מיינס, רואיק זיי און הער,  
וואַרט, לאַמיד אַפּווישן דיין טרער.

און איצטער, קינד מיינס, הער זיך איין,  
דיינע אויגן, טייערינקער, בלוער שיין!

און ס'נעזל דיינס — אַ זיסע פלוים,  
אַמ זע, איך ריים עס אַראָפּ פון בוים.

אַ פּרישער עפל איז דיין באַק —  
מיט טוי באַדעקט . . . אזוי געשמאַק!

דו ביסט דאָך ערשט אַ פיר-יאָריק יונג,  
און ס'קנאַקט שוין ס'יידיש אויף דיין צונג!

מאַ שלאָף, מיין קינד, און דעק זיך צו,  
די נאַכט איז יונג און פּריש ווי דו.

דער נביא אליהו — ביי דיין בעט,  
זיי גוט, שלאָף איין, די שעה איז שפּעט.

## ע מ ו ס , מ י י ן ז ו ן

עמוס, מיין יינגעלע,  
קום — הער וואָס עס זאָגן  
די שוואַלכ,  
און די ציג,  
און די טויב —  
זיי שיקן צו גאָט אַ געלויב . . .  
עמוס, מיין זון,  
גלויב !

דער פאַסטעך עמוס,  
מיט זיין נביאיש האַרץ,  
מיט זיין נבואה פון פעלדער און סטאָדעס,  
איז ביי דיין זייט,  
עמוס, מיין זון,  
זיינע ווערמער — פייער,  
זיין קישן — אַ שטיין,  
קוואַל-וואַסער זיין טרונק ;  
די הייסע זון היט זיין געוויסן,  
נאָר הייסער ווי זי  
איז זיין מדבר-נבואה.

עמום, מיין זון,  
אין קילן בלאט  
שלאפט די פרייד פון דעם מאַרגן.  
אין דיין בלוט וואוינט פאַרבאָרגן  
די טרייסט פאַרן עלנטן,  
פאַרן מענטשלעכן טרויער —  
צי הערסטו מיין זאַרג פון מיין האַרצן שרייען?  
עמום, מיין זון,  
לעבן הייסט קעמפן מיט שווערע כלי-זין...

עמום, מיין יינגל,  
קום, הער זיך צו —  
די שוואַלב,  
און די ציג,  
און די טויב — —  
זיי שיקן צו גאַט אַ געלויב.  
עמום, מיין זון,  
גלויב!

## פון אַ בריוו צו מיין מאַמען

מאַמע, ביסט איינזאַם אין ווייטן לאַנד —  
פול שנייען און פראַסטיקן גליווער;  
און איך בין דאָ צווישן זון און גראַזן,  
נאָר מיין האַרץ איז ווי פון גאַט פאַרלאָזן.

דורכן טייטש-חומש לויכט מיר דאָס האַרבסטיקע גאַלד פון דיין אויג;  
ביינאַכט, אין מיין שלאָף הער איך דיין ניגון בלאַנדזשען  
צווישן בערג און טאַלן אויף שנייאיקע הויכן —  
איך ריים זיך צו דיר און קאָן דיך נישט גרייכן.

מאַמע טייערע, מיין לעבן שפּאַט פון מיר,  
די לבנה שמייכלט שעלמיש איבער מיין טרויער;  
צי געדענקסטו מיין קינדערשן פלאַפּל אין דיין מיר —  
וואו איז מיין מיידלשער חלום דער בלויער? ...

איך זע ווי שבת-קודשדיק דו צינדסט אָן די ליכט,  
די מעשענע לייכטער ווי גינגאַלד לויכטן,  
אין שטוב שמעקט מיט חלה, מיט צימרינג,  
דיין פנים איז פול מיט חן  
און מיט זאָרג פון אַ יידישער מאַמע.

עס לויכט פאַר מיר אויף דיין פרומע שיינקייט,  
דיינע פלינקע הענט, דיין אויפגעשאַרטער שמערן ביים טראַכטן,  
גיך-גיך שפּאַנט אויפן וואַנט דיין פלייסיקער שאַטן,  
אין פאַרזאָרגטע ווינטערדיקע ביינאַכטן.

דיינע אויגן רעדן צו מיר מיטן קוק פון וויסן,  
צווישן צער און צער פאר אונדז גאט געבעטן,  
אונדז געלערנט די שיינקייט פון זיין „ניט-פארריסן“,  
אפילו אַ קליין ווערימל אין גראַז ניט צעטרעטן.

איך דאַנק דיר, מאַמע, פאַר דיין ברויט און דיין זאַלץ,  
פאַר אַליץ וואָס איז מיר הייליק און טייער,  
פאַר דיין שמילן זאַרג, פאַר דיין קלאַרער טרער,  
און פאַר דעם יידיש-היימישן פייער.



פ א ר ט ר ע ט ן



## ב ו ד ה א

די שעה איז אַ שטילע.  
בודהא זיצט אויף אַ לאַטאָס פון בראַננ.  
די פיס, אונמער זיך,  
די הענט, אין אַ תפילה,  
און אַ שמייכל וואַרימט זיינע ליפן.

אַ זומער-פליג זשומזשעט ארום זיין אויער,  
און לאַזט אים גיט טראַכטן...  
די זון האַלט ביים אונטערגיין,  
עס איז סומנע-פארנאכמלעך,  
האַניק און טרויער  
אין זיין מענטשלעכן שמייכל,  
און פול מיט באַדויער.

עם קלינגט אַ גלאַק.  
די קלאַנגען, ווי ליכטיקע כוואַליעס,  
צעוויגן דעם גן-עדן פון דעם זיבעטן הימל,  
אַט באַלד וועט בודהא זיך אויפהייבן  
פון זיין דרימל,  
און זיין שטילער שמיכל  
וועט זיך צעשמראַלן  
אינם סומנעם געווימל ...

בודהא וואכט, ווי אין דרימל,  
די אַנגעצונדענע שקיעה  
ברענט מיט געפלאמער.  
זיין בראַנזענער גוף קוועלמ-אַן צעפרידן.  
ער שאַרט פון זיך אַפּ די וועלט מיט אירע פארלאַנגען,  
בודהא איז אין זיין נירוואַנא פארזונקען,  
בודהא איז אויסגעלייזט פון דער ערד מיט אירע געראַנגלען ...

און דאָך איז זיין חלום  
אויף זיין בראַנזענעם פנים ניט געמינערט,  
עפעס האַלט ער אין זיין שמיכל באַהאַלטן ...  
ביי זיינע פים גרינען לאַמאַס-בלעמער.  
ער שעפטשעט אַ תפילה, א מענטשלעכן חלום, אַן אַלטן,  
ער שמיכלט מיט חכמה פון מענטשלעכע ליידן,  
ער ווייסט, דאָס אומפארמיידלעכע וועט קיינעם ניט מידן ...

בודהא וואכט אין זיין אייביקן דרימל,  
און אַ שמיכל וואַרימט זיינע ליפן.

## מ א נ א ל י ז א

איך שפאן ארום צווישן א כישוף פון דורות,  
פנימער, אויגן און שמערנס צעשמראלמע;  
מיט נשמה-הונגער רעדן פון ליוונט צו מיר די געשמאלטן,  
נאָט אליין האָט זייער מענטשלעכע שיינקייט אין פארב פארבאהאלטן.

א שמראל ליכט באשיינט א געשמאלט א באקאנטע;  
„מאָנא ליזא“ שמייכלט פון איר סוד אין וויבלעכן הן.  
אירע ליפן, פול צימער פון אויפגעבלימער ליבע,  
פון אייביקן גליק און אייביקן טרויער די סיבה.

מאָנא ליזא'ס אויגן שמייכלען מיט זייער מענטשלעכן גורל,  
גלוסטונג איז באהאלטן אין אירע הענט די שמילע —  
פון איר לייב טריפט א בענקשאפט, ווי א תפילה,  
באשערטקייט, ליידנשאפט, ליבע און מחילה . . .

אזוי שמיי איך און שמיי און קאן זיך קוים רירן —  
ווי ווייט קאן א שמייכל פון א פרוי פארפירן?!  
זי רעדט צו מיר מיט אויגן פון געליכטע פרויען,  
מיט איר שווייגן וויל זי מיר עפעס פארטרויען.

אין דער טיף, הינטער איר, פרילינגט א פעלד מיט ליכטיקע טויען,  
און זי, ווי געשוועבט אין דעם שטח דעם בלויען;  
דא ווינטשי האָט אין פייער פון רוח הקודש א שיינקייט געפונען,  
א שיינקייט פון לייב און פון בלוט אין פארב אויסגעשפונען . . .

## מ א ר ע ל א ס

מאַרעלאָס שטייט אין גראַניט איינגעמויערט,  
ער שטייט און ער טראַכט און ער טרויערט.  
„מאַריאַמישױם“, פון דער אַלמער וועלט און דער נײער,  
מיט צעוואַרפענע היט אַנטקעגן ווײַנט,  
שפּילן פאַר זײער באַפּרײער.

מאַרעלאָס,  
דו, באַזונדער אַדלער!  
מיט נאַכט און מיט שטורעם אין פּליגל,  
איינגעהאַקט אין פעלז איז דיין טראַכטן,  
אַ באַלויכמענע כּמאַרע — דײַנע ברעמען;  
דיין שטערן, ער וועלכט זיך איבער איר צום הימל.

די זון, זעצט זיך, דיר אַנטקעגן,  
און פּילט־אַן די לופּט מיט אַ סוף־טאַגיקער בענקשאַפּט.  
די אַרומיקע בלויע בערג אייביקן דיין נאַמען:  
מ א ר ע ל א ס !

קוקסט, ווי דיין פאלק איז פארהאוועט,  
די נויט איז די בייטש איבער זיין רוקן.  
שטייט מיט א בליק א ווייטן און מיט טיפן באדויער :  
זעסט, דיין פאלק פארקויפט „פיניאס“, „נארצנכאס“.  
געצוקערטע משקה,  
נאשערייען  
אין שפילנדיקע קאלירן פונם רעגנבויגן ;  
„מאָרטיאַס“,  
און „רעפרעסקאס פריאַס“.

זיי, די „מאָריאַטיש“, רייסן שטיקער בענקשאפט  
פון די לייביקע באנדורעס,  
זיי פליקן שטיקער האַרץ אויף די סטרונעס —  
א ברומען, א וואויען :  
א, מ א ר ע ל א ס ,  
מ א ר ע ל א ס —  
מעקסיקאס זון מיט איר טונקעלן פייער ;  
דו אליין פון נויט א פארשקלאפטער,  
האַסט דיין האַרץ געגעבן צושטייער,  
דיין פאלק פון קייטן באַפרייען !

מאָרעלאַס שטייט אין גראַניט איינגעמויערט,  
ער שטייט און ער טראַכט און ער טרויערט.

א . ל י ע ס י ן ש ל א פ ט

פון א בארגשמיין קומט מיר אנטקעגן א באקאנט געשטאלט ;  
זיין רונדער קאפ מיט דעם פארשארטן שמערן אין גראניט איינגעמויערט,  
די אויגן, געשלאסן אין שטיין, מיד פארשן מיך,  
זיין דיקע אויבערשמע ליפ צונויפגענומען,  
די לייד איינשניטן ארום זיין מויל גרייכן די קינבאקן,  
ווי א שווערער געדאנק וואלט געדריקט זיין שלאף.  
עס שלאפט אין שטיין אברהם ליעסין.

— גוטמארגן דיר, אברהם ליעסין,  
צי איז טאקע דיין רו אזוי טיף ווי דער צער פון דינע אויגן ?  
א פארגליווערטער ווייטיק אויף דינע קרומלעכע ליפן,  
דיין שמערן, מיט דורות-שווערע נסיונות באלאדן,  
דיין לינקע ברעם הויכט זיך אויף א ביסעלע העכער,  
ווי עס וואלט דיר דער הימל וואס זאגן,  
אדער — די יידישע צרות אויף ד ע ר וועלט שמערן דיין שלאף ?



— גוטמאָרגן דיר, אברהם ליעסין.  
 יעדן אינדערפרי קום איך דא,  
 איך היט אָפּ די ליכטיקע שעה,  
 אַנצוזאָגן דיר די גוטע בשורה:

אונדזערע קדושים, וועלכע דו האָסט נביאיש באַזונגען,  
 זיינען דאָ אומעטום אַרום אונדז,  
 אין אונדז, אין אונדזער טרער;  
 זיי ווייטיקן מיט אין אונדזער ירידה,  
 און פיבערן מיט אין אונדזער באַגער,  
 זיי פרייען זיך מיט אונדזער פרייד,  
 און רוישן אין די פאלדן פון אונדזער קלייד.

זיי זיצען ביי אונדזערע מיטן,  
 זיי זינגען אונדזערע זמירות  
 און זיינען מחדש די לבנה  
 מיט אַ ניגון פון קידוש השם.  
 זיי שמאַיען אין אונדזער אינדערוואַכן,  
 זיי זיינען מתפלל מיט דעם אַלמן בטחון,  
 זיי זיינען פול מיט פאַרגעכונג צום בורא  
 און שרייען אויס „שמע ישראל“ נאָך איצמער אַן מורא.

— אַ גוטמאָרגן דיר, אברהם ליעסין.  
 ביינאַכט האָט דער ווינט געריסן די ביימער פון וואַרצל,  
 אַ רעגן האָט געוואָשן דיין פנים,  
 איצט באַדט זיך די זון אין דעם בלויען פרימאָרגן,  
 וואָס האַלטסטו אין דיין שמייכל פאַרבאָרגן?  
 איך זע אויף דייע שטיינערנע אויגן  
 קומט אויף דער גנאָד  
 פון צוגעזאָגטן רעגנבויען.

ה . ר ו י ז ע נ ב ל א ט

דער גורל האט אזוי געוואלט,  
אלסט דורך יסורים באהעפטן זיך מיט גאט,  
אים צומראגן זיינס וואס אים קומט,  
און ער זאל געבן דיר צוריק —  
געשענקטע יארן  
צו שמידן, מיטן פייער פון דיין געמיט,  
דיין, אין יונגשאפט, אויפגעלויכט ליד.

אַט זיין איך אַנטקעגן דיר,  
די זון פאַרגייט,  
אירע לעצטע שטראַלן וואַרפט זי אויף דיין וואַנט,  
איך בין איבערפולט מיט דיין געשמאַלט.  
ווי פּרילינג-טוי  
דאָס שפּיל פון דיינע אויגן בלוי,  
מיט קינדערשער עניוות דיין פנים שטראַלט.

בעל-חלומות ליכטיקער, שמייג-אויף  
צו דער הויך, וואָס שעמערירט מיט גאַלד-געוועכטן-טרוים,  
ס'איז אומעטום דיין וואַרט,  
דיין קלוגער צער,  
דיין שמייכל,  
וואָס שפּילט זיך קינדיש אין דיין אויג.

אַט זע,  
דער איילבירטבוים, זיין רוקן איינגעדרייט מיט סענקעוואַטע קנאַכן,  
שלאַגט, מיט לייביקער עקשנות,  
זיינע וואַרצלען טיף  
אין דיין דיכטער-ערד.

דו ביסט ווי אַן אויפגעבליטער בוים,  
דיין ליד צעבליט זיך  
מיט האַניקעכערלעך פון דיין צעשמראַלטן טרוים.

## וויל דוראנט

דער דיכטער-פילאזאף

דער בעל-חלומות שמייכלט מיט חכנעה,  
מיט פייער לויכטן זיינע אויגן די בלויע,  
זיין דמיון פיבערט א חלום אן אלטן.

עס טוט דער בעל-חלומות זיינע אויגן פארמאכן,  
ער ראנגלט זיך מיט גורל, מיט יאוש, מיט צווייפל;  
ער שטרעקט זיין האנט צו געשמאלטן פון ווייטע דורות —  
ער שמעלט זיי אויס אין פייער פון זייער געוויסן.

ביי זיין ארבעט זיצט דער בעל-חלומות אין א שאקל-שטול,  
קאמפן פון דורות וויגן-זיך-מיט הין-און-הער —  
יארהונדערטער מיט זייערע בלוטיקע מעשים  
שפאנען פארביי אים דורך זיין גייסט.

ער וועקט דעם צעפאלענעם חלום פון נעכטן,  
דאס געוויסן פון וועלט און פון מענטש;  
דאס לעכצן נאך מאכט און נאך ליבע,  
דעם אייביקן צארן פון הונגער.

אין מחשבה מעסט מעשים פארצייטיקע דער בעל-חלומות,  
זיין קאפ, ווי שניי פון דעם חרמון,  
מיט פייער פון ליד אין זיין הארצן  
באזינגט ער פארגאנגענע דורות.

פון פארגעסנקייט ברענגט ער צוריק דעם מענטש מיט זיינע מחשבות,  
שיין איז דער מענטש און שיין איז זיין בראשית.

וויל דוראנט טראכט און עס לויכט זיין עניוּות,  
ער גרייכט אין זיין דמיון ביז צום זיבעטן הימל,  
און זיין ווייסער קאפ ליכטיקט צווישן די שמערן.

ח א ר ק ש א ג א ל

ער איז אנדערש —  
 פלאַמיק ברענט אַ רויט מענטעלע ביי אים,  
 מיט צעשוּיבערטע גריוועס שפּרינגען יידישע לייבן,  
 זייערע גריוועס פון גילדערנע פעדים אויסגעהאַפּטן, און אַט —  
 אַ גרינער ייד, איינגעקלאַמערט  
 מיט זיינע רמח-אברים אין אַ ספר-תורה!

דער ייד איז איינס מיט זיין ספר-תורה,  
 לופטיק שפּאַנט ער איבער פאַרשנייעטע פעלדער,  
 איבער דערפער  
 פון פויערשע הייזקעס.  
 זיין קאַפּ צום הימל געשטרעקט,  
 זיין שמייכל — צו גאַט ; זיין נשמה — אַ פלאַטערנדיקע פאַן!

דעם הימל אַנטקעגן טראַגט ער די תורה מיט די צען געבאַטן —  
 אַ מתנה ברענגט ער עס גאַט!  
 הענט איינגעדאַרטע, איינגעקלאַמערטע,  
 ווי מיט בטחון די רצועות ארומגעוויקלטע,  
 האַלטן דעם ספר צוגעדריקט צום האַרצן.

מיט גרויע-וואַך און דלות-זאַרג פלאַמערט זיין פאַלע;  
 ער קאַן זיין : אַ טאַטע, אַ פעטער, אַ סוחר,  
 אַ שוּסטער, אַ שמש, אַ שמיד . . .  
 ער טראַגט זיין איבערגעניצעוועטן קאַפּטן מיט עקשנות, מיט דאגה —  
 און אַרומגעאַרטלט מיט אַ שמריק פון אמונה,  
 האַט שאַגאַל זיין גרינעם ייד.

## ב ע ר ט ע ק ל י נ ג

מיט דיין זאלץ און ברויט האַסמו אויפגענומען יעדערנס קומען,  
פון וועג פול שטויב און דערנער; ווי עס נעמט אויף דאָס פעלד מיט איר זאַפט די קערנער.

פאַר אורחים אַ מיש געדעקט מיט „ראַזשינקעס און מאַנדלען“,  
די גומסקייט פון דיין האַרץ ווי גומן וויין געשטעלט,  
כדי זייער טרויער אין שמחה צו פאַרוואַנדלען.

דיינע הענט ווי אַנגעגרייט צום ליכט-בענטשן,  
האַבן זיך געצונדן פאַר יעדערנס וויי.

דיין שאַטן איבער טעפּ האַט זיך רחמים'דיק געוויגט,  
באַטעמט צו מאַכן די געקעכצן,  
עס זאל זיי וואויל-באַקומען, דיינע געסט.

מיט אַ צעפלאַגט געמיט,  
אין אַ שלאַקס-רעגן און אַסיען-ווינט,  
ביסטו דעם אַרון פון דער עלנמער נעגערמיידל —  
וואָס האַט ביי דיר אַמאַל געדינט — נאַכגעגאַנגען.

דאָס לעבן צאַלט דיר מיט הוילן צער,  
און דו צאַלסט עס אַפּ —  
מיטן געזאַנג פון דיין האַרצן,  
און מיט דיין ליד פון מענטשן-ליבע.

## מ א ק ס ב א נ ד

### (א) נ ח ' ס מ ו י ב

די טויב מיט א גרינעם איילבירט-בלעמל אין שנאבל,  
ברענגט די בשורה פון זון און ערד ;  
דער רעגנבויגן לויכט מיט א האפן :  
דער הימל שמייכלט א שלום עליכם.  
די ערד קוועלט מיט עליכם שלום.

נח, גאָטס דערוויילטער, שמייכלט ווי א קינד, צום רעגנבויגן,  
ער שמייט פאר זיין גאָט אַן בהלה אין האַרצן און אַן מהומה ;  
איינס-ביי-איינס לאַזט ער פון דער תיבה אַרויס גאָטס ברואים,  
קוקנדיק אויפן רעגנבויגן — די מחילה פון גאָט צום מענטש . . .

— פרו זרבו, פרוכפערט אייך און מערט אייך, קינדער יידישע,  
גאָט וויל אַזוי — שעמערירט דער רעגנבויגן . . .

(ב) צ פ ת

צפת שלאָפּט אונמער אַ ווייס־גרויען נעפּל,  
די שמיכער, ווי צעשראָקענע לעמער, לויפן באַרג־אַראָפּ;  
דער איילבירטן־וואַלד, ווי באַזילבערט, שעמעריט,  
נאַכט און טאָג גיבן זיך דאָ אַפּ שלום.

אַ ייד רופּט אויפשטיין צו הצות;  
ער שפּאַלט אין שלאָף דעם יידישן חלום,  
אַ ווידערקול קלינגט אַפּ:  
„בית יעקב לכו ונלכה . . .”

אַ מאַמע פּירט צוויי יינגלעך אין חדר אַרײַן,  
די פּאָהלעך וויגן זיך און זינגען שירה צו גאַט־ברוך־הוא.  
און אַריבער די אַקסלען פּון די בערג,  
ווי אַ שומר מיט זיין בלוי אויג, משאַטעוועט די כּנרת.



ג) י ר ו ש ל י מ

אין ווייסן געהילט, ווי אַ כלה, לויכט ירושלים,  
די בערג פון יהודה הימן איר מיידלשן חלום.  
מיט אַ הימל-ווייטקייט רעדט די שעה פון מנחה-מעריב,  
אַ שטילע רו שעמערירט איבער דעכער.

פון אונטער אַ גרינלעכן באַרג ווייזט זיך אַ וואַלקן,  
דער כותל מערבי אייביקט אין זיין חורבן,  
דער שער-הרחמים וואַרט זיך צו עפענען —  
משיח זאַל אויף זיין ווייסן אייזל זיך באַווייזן.

דער בין-השמשות גליט מיט ישעיה'ס נבואות:  
פעלקער ציען ווי שטראַמיקע מייכן,  
הייסע ווינמן גליען ווי קוילן פון שקיעה,  
זיי זאַלן איבערשמידן די שווערדן אויף אַקעראייזנס . . .

ירושלים מאַכט צו אירע אַוונט-אויגן,  
די בערג פון יהודה הימן איר מיידלשן חלום.

ד) אַ טעלער פרוכט

ווינטרויבן, גריין-גרויע און שוואַרצע, בליאַסקען ווי יידישע אויגן.  
דער געלער אַתרוג שמעקט מיט סוכה-סכך און אַסיען-רעגן.  
דער פּיטום ביים אַתרוג נעמט זיך איבער,  
ווי אַ בן-יחיד ביי דער ברוסט פון זיין מאַמען.

עפל, מיט גרויען טוי אויף די גרינע באַקן,  
קוועלן-אַן מיט האַניק-ריח און רייפן זומער.  
אַן אויפגעשפּאַלמענער מילגרוים איז רויט-אויסגעשמערנט  
מיט זיינע קערנדלעך,  
ווי ער וואַלט קידוש-מאַכן איבער זיין אייגענעם וויין.

איבער אַט-דעם אַלעם,  
שוועבט גאַטס-ברכה :  
בורא פרי העץ !

אין די שטראלן פון דער זון



אַ פשוט שטיקל איין

דאָס אָנגעגלימטע שטיקל אייזן,  
ברענט ווי די זון אין מדבר ;  
בליט ווי אַ קאקמוס-בלום,  
און ווי די פאַרכיקע שטיינער אַרום,  
אין די שטראַלן פון זון.  
מיין איינפאַך שטיקל אייזן —  
וואָס אַזוינס לערן איך דערפון?  
בלוט איז פייער פון לעבן.  
זון איז דאָס לעבן אַליין.  
אַ גראַז מיט זיין גרינעם שמרעבן,  
איז אַ שיינקייט פאַר זיך אַליין.

## ק א ל י פ א ר נ י ע

### א

צווישן שטיין און זאמד דא בליט די ברכה,  
פולע בריסטן איז די בארוישמע ערד ;  
עס שמעקט מיט מירט און פייגנבלעטער,  
דא איז אלץ ווי א צויבער-מעשהלע פארקלערט.

אין א „זיידן העמדל“ געבוירן איז קאליפארניע דאס לאנד,  
איר ערד — א גוטע מאמע, גיביק און געראטן ;  
וואו דו טוסט א קוק איז דא איר גנאדיקע האנט,  
ווינטרויבן אין איר זאמד און בלעטערדיק איר שאטן.

ווי דערוואכט פון א לאנגן כישוף-שלאף,  
שפארט דער פרילינג דא אין גרינעם בלאט ;  
שוין בליט דער אנהייב פון דעם אפגעבליטן סוף,  
מיט זון און ראסע איז יעדער גארטן זאט.

א יונגער רעגן פאלט,  
 אין בלויע טענער שפראצט דא בלאט נאך בלאט ;  
 דער פרילינג עפנט זיינע גרינע ליפן,  
 און קושט דעם ווינטער-חודש שבט.

א בליענדיקע שעמערירנדיקע רחבות —  
 בערג, ווי שומרים ליכטיקע אומעטום ;  
 די שאַטנם שפאָנען מריט-אין-מריט אין זון,  
 די ווילדע יוקאס פילן-אָן מיט בשמים דעם אַרום.

און אַט, דאָס שווינדל-פויגעלע,  
 מיט זיין פלאַטערנדיקן זשום ;  
 מיט זיין לאַנגן דינעם שנעבעלע —  
 זייגט האַניק פון אַ בעכערל אין בלום.

אין זונענשמראַלן טובל'ט זיך דער טאָג,  
 מיט סאַמעט-ווייכקייט גלעטן די פאַרנאַכטן ;  
 אַ ווינט גיט צווישן די פאַלמען-ביימער זיך אַ טראָג,  
 און צעשוּיבערט זייער אַוונטדיקן טראַכטן.

אַ הייסע שושקעריי פון יונגער ליבע  
 שוועכט פאַרשייט און ליבלעך-זים פאַרביי ;  
 די זון צעשפילט זיך אין אַ טראַפּן טוי,  
 ביימער ריידן מיט אַ פייגל-פלאַפלעריי.

אין דיינע בערגיקע און טאַלנדיקע ערטער,  
 דיין שיינקייט קוועלט און טוט פאַר גאַט זיך פיעסמען ;  
 אייביקער זומער איז דיין באַשערטער,  
 קאַליפּאָרניעלאַנד — נאָר חלומות קענען זיך מיט דיר פאַרמעסטן !

זומער - לעב

ב

די זון גייט-אויף אין אַ טראַפּן טוי,  
צעפעדערט וויגן זיך לולב-בלעמער ;  
עס טראַגט זיך מיט אַ זשום פאַרביי אַ געלע בון,  
דער האַניסאקל וויקלט זיך אין מאַרגנבלוי,  
מיט האַניק אַטעמט דער זשאַסמין,  
מיט פּורפּלגאַלד די באַגענוויליע קלעמערט —  
וואַך-אויף, מיין האַרץ, וואַך-אויף און זינג !



עם רייסט זיך שמיל צום הימל אַ רוימע בלום,  
 דאָס צינגעלע אין בעכער, מאַנצט אין ווינט;  
 זוניק ווינקט און שפילט אַ גאַלדענער זאַנג,  
 אין כוואַליעדיקן אויפֿלויכט פֿון דער זון,  
 אין אַ טויאיקן אינדערפֿרי —  
 וואַך־אויף, מיין האַרץ, וואַך־אויף און זינג!

דער טאָג איז גאַלדיק און גרין זיינען בלעמער,  
 זיס איז דאָס וואַרקען פֿון דער ווילדער טויב;  
 אין פֿאַרוויקלטן בלאַט טוליעט זיך די פֿרייד פֿון שפעמער,  
 און גרין איז דער כּטחון אין מיין שויב —  
 וואַך־אויף, מיין האַרץ, וואַך־אויף און זינג!

מיט ווייסע מאַגנאַליע־פֿאַמפֿאַנעס בליט דער חודש שבט,  
 אַ גאַלדן זשוקל ווינקט צו מיר זיינע הערנער־אויגן;  
 משה רבינוס כּהמח'לע חלומט אויף אַ גרינעם בלאַט,  
 רעגנוואַלקן זיינען ווי פֿייגל אַנגעפֿלויגן —  
 וואַך־אויף, מיין האַרץ, וואַך־אויף און זינג!

אַ בערגעלע גרינט־אויף אין גרויען זאַמד,  
 פֿון רעגן איז באַרוישט דער דרויסן;  
 די ביימער מיט רעגן אַנגעטרונקען און פֿאַרקלערט,  
 די ערד־ריחות אַטעמען אַזוי ווייניק,  
 דאָס גראַז פֿון נאַסן ווינט געשאַקלט גערט  
 און קוועלט אין גרינעם תּענוג —  
 וואַך־אויף, מיין האַרץ, וואַך־אויף און זינג!

י ט

ג

מיין הארץ איז באַרוישט פון דיין גבורה,  
מיין הארץ איז באַרוישט פון דיין שפּיל;  
צום טאַקט פון דיין שמורעם-אַרקעסמער,  
ברויזט ליידנשאַפּטלעך מיט געמלעכן געפּיל.

דיינע כּוואַליעס, ווי צערייצמע לייבן,  
מיט שווימענדיקע גריוועס שפּרינגן צום ברעג;  
ווי דונערן הילכן-אַפּ זייערע געברומען,  
און פּארגייען אויף זייער אויפגעברויזטן וועג.

אַ כאַפּטע פעליקאַנען פון ווייטן אַנגעפּלויגן,  
הונגעריק און שאַרף, מיט זשענדעקייט אין בליק;  
זייערע פּליגלען — זעגלען אַנגעצויגענע  
אונטערן הימל — אַ פּליענדיקע בריק.

זייערע שנאַבלען — פּיילן, זייערע אויגן נישמערן  
צו געפינען אַפּפּאַל פון אַ דערבייאיקע שיף;  
זייער לייב בויגיק, פול חי'ה'שע עקשנות  
אַנטקעגן כּייזן ים און זיין אומענדלעכער טיף.

די ים-פּייגלען טראַגן זיך און רופן שאַרף זיך איבער,  
זייערע קולות פול מיט ווילדן פּרייהייט-רוף;  
אַט ווערן זיי פּאַרלאַרן אין צעכוואַליעטע וואַסערגריבער,  
און אַט לויכט-אויף אין זון זייער פּליגלדיקער גוף.

די פּוכיקע וואַלקנס פול ווינט און ווייטקייט,  
קומען אָן און יאַגן זיך ווי אַ סטאַדע גענדז;  
די זון פּאַרגייט אַהינטער זיי פּאַמעלעך  
און באַצירט מיט פּורפור זייערע ווייסע פּרענז.

## ה י י ס ע ק ו ו א ל ן

ד

מען קומט צו דיר אהער פון אומעטום,  
מיט צעדרייטע גופים און מיט קראַנקע ביינער ;  
עס שמראַמט דער קוואַל פון דיינע בערג אַרום,  
אַ היילונג שלאַגט פון דיינע שטיינער.

די בלאַטע פון דיין ערד און רויען שמיין,  
איז באַלעכט מיט גרויער מדבר-שוינקייט ;  
צו דיינע טיפענישן, נישט צו דערנײן,  
הייליק, וואַסערדיקע ריינקייט.

דער קאַליקע מיט קרומע, קראַנקע גלידער,  
דעם לאַמען טראַגט מען אויף די הענט ;  
די האַפענונג גייט-אויף דאָ ווידער,  
אין דעם שאַטן פון דיינע ווייסע ווענט.

אַ פאַרלאַרענער קומט יעדערער מיט זיינע וואונדן,  
מיט צאַרטער האַפענונג אין זיין בליק ;  
ער קוקט : צי איז דער מום פאַרשוואונדן,  
צי וועט ער קענען גיין געזונט צוריק ? . . .

## א פאָרנאַכט אין מדבר

א

די זון פאָרגייט איבער דיינע צעכוואַליעמע זאָמדן,  
עס גיבן זיך די הענט באַרג און טאָל;  
עס בלאַנדזשעט דיין בליק מיט אַ דורשטיקן קוקן,  
מיט וואַסער-הונגער שרייט דיין ווידערקול.

דיינע פעלזן אַרום דעמערן ווי אַנגעגליטער קופער,  
יעדער באַרג צום אַוונט-שאַמן הערט זיך איין;  
מיט בין-השמעות פֿיער ברענט דיין דאָרן-בוים,  
עקשנות ברוגזט אין דיין ווילדן שטיין.

איך נעם אַ הויפן זאָמד און לאָז עס מיט די ווינטן,  
די אַוונט-זון צעגליט עס אין פּורפור און אין גאַלד;  
אַ הייסער פּחד לויערט אין די בערג אַרום,  
ווי אַ שטים צווישן דערנער שעפּטשעט, שעפּטשעט:

— דערקען מיך, דערקען מיך,  
ס'איז פֿיער אין מיין יעדן דאָרן,  
איך ברען מיט ווילדער בענקשאַפּט  
און ווער אליין אין מיינע בענקשאַפּטן פּאַרלאָרן.

ב

עם קומט די נאכט,  
זי מאכט דיר צו די מידע אויגן ;  
א בלויער אַדלער מיט זיינע רויטע-פורפל פליגל  
טוט א שאר מיט אַוונט-בענקשאפט איבער דיר ;  
אַזוי רוט די נאכט איבער דיינע גליענדיקע פעלזן  
און מיט אירע פליגל פאַכעט, פאַכעט, פאַכעט — — —

די נאכט קומט  
און וועקט דעם פייער פון דיין טראַכטן,  
דער ווינט צעקעמט די זאַמדן פון דיין וויסס ;  
עס האַבן וואַגלער דאָ,  
פאַרכישופט פון דיין שיינקייט,  
זייער לעבן פאַרברענט אומזיסט, אומזיסט — — —

די שטילקייט חלומט,  
די שטערן טוקן זיך אין הימל,  
א ווינטל טוט א שפיל זיך מיט דיין עלנט  
און וועקט דעם דורשמ פון דיין אויסגעהונגערטן באַגער,  
דיין יעדער זעמדעלע שלומערט אין זיין טראַכטן,  
און יעדער טראַפן טוי — א צעגליטע טרער.

## דער בעז בליט

דער בעז בליט פיאָלעט און ווייס,  
דער הימל רעדט אויף בלוי-ווייסע שפראַכן.  
דער נעכטן שטייט-אויף אַ צעבליטער  
דורך אלע פאַרגעסענע זאַכן.

עס פּרילינגט די ערד ווי צעאַקערט,  
גרינט אויף אונטערן בלויען רוים.  
די זון — פאַררויטלט, צעפלאַקערט,  
שטייט אויף פון איר יונגן טרוים.

מיט אַן איינגעבויגענעם רוקן  
בליט אַן אַלמער עפל-בוים ;  
און פון אַהינטער זיינע פלייצעס  
שמיכלט יונג אַ פלוימען-בוים.

דער שטיין, מיט זיין גרינעם מאַך,  
איביקט אין קלוגשאַפט און רו ;  
און אין יעדן קערנדל ערד  
שמרעלט די ברכה פון גאַט-ברוך-הוא.

אַ בערגל, מיסטיק, פאַרלאַזן,  
קוקט נעבעכדיק צום הימל-בלוי ;  
אויף זיין בליק באַזוימט מיט גראַזן  
שעמערירט דער פּרילינג-טוי.

און יעדערער מיט זיינע פאַרלאַנגען,  
און יעדערער מיט זיין טרוים —  
לאַזט אויסרוען זיינע אויגן  
אויפן צעבליטן לילא-בוים.

רענטשאַ טענענהאַלץ  
מאַנראַוויא, קאַליפּאָרניע  
פּרילינג 1952

## ה י מ ל א ו ן ע ר ד

אַ זון מיט אַ רעגן, אַ זון מיט אַ רעגן,  
די ערד — ווי אַ פאַרשמאַכטע כלה געלעגן.

מיט דורשט און מיט בענקשאפט אין די ליימיקע ריפן,  
געעפנט צום הימל די טרוקענע ליפן.

קומען וואַלקנס אויף פערד אַנצורייטן,  
שאַקלען זיך גריוועס אויף אלע זייטן.

און אַט איז אַ וואַלקן, פון אַ דונער צעזונגען,  
האַט פלוצלונג די גאַלדענע זון פאַרשלונגען.

צעלייגט ער זיך ברייט אין אַ בלייענע כמאַרע —  
און ווי פאַר אַ חתן מאַכט דער הימל אַ וואַרע.

און ער, מיט שווערע פאַרכמורעמע ברעמען,  
לאַזט זיך אַראָפּ זיין כלה-ערד נעמען . . .

א זון מיט א רעגן, א זון מיט א רעגן —  
א גאנצע קאפעליע רייט אן אנטקעגן:

א פייקלער, א פידלער, א רימפער, א באס —  
ס'איז גארניט קיין שפאס, ס'איז גארניט קיין שפאס!

מיט אויפגעבלאזענע באקן בומט דער פויקער,  
אויף זיין רוקן — א גרויסער וואסער-הויקער;

ער טוט א קנאק אין זיין רעכטער באק —  
און ס'טאנצט שוין א רעגן יונג און געשמאק;

דער רימפער, מיט זיין באסאון סמיק —  
ציט פון באנדורע וואסער-שמריק;

ער טוט מיטן סמיק א פיר איבערן באס —  
און עס באדט זיך אין רעגן די טרוקענע גאס!

דער פידלער, מיט ווינט אין זיין דינעם גוף,  
שיקט אראפ צו דער ערד א הילכיקן רוף;

שוועבן-אן וואלקנדלעך וויים ווי שניי,  
ווי פוכיקע מעוון, אזוי פליען זיי.

גיט דער פידלער מיטן סמיק אויף א וואלקן א פיר,  
און אט ווערט אין הימל א זוניקע מיר;

פון מיר גייט א פריילעכער רעגנבוגן ארויס,  
א ליכטיקע בשורה קרייט ער אויס.

מיט א בלויען אויג קוקט דער הימל אראפ,  
אויף דעם אויסגעצוואגענעם ערדישן קאפ . . .

א זון מיט א רעגן, א זון מיט א רעגן —  
א צעבליטע ערד פאר אלעמענסוועגן!



ד ע ר ט י י ך

מיט זיין אַרעם האַלט ער געפאַנגען מאַלן און בערג אין זיין אַרומנעם.  
מיט כוואַליעס טראַגט ער דעם פּרילינג אין שטראַמיקער גבורה.  
ווי א יונגער הערש מיט די הערנער צעשפּרייט אַריבער די ברעגעס,  
דאָס פנים זיינס קוועלט אַנטקעגן דעם הימל,  
די זון פאַרגייט אין איר פּלאַמיקער שיינקייט.

ער טראַגט דעם שטראַם מיט אימפעט  
איבער שטיינער צווישן בערגיקע רוקנס.  
אין דער ברייט און אין דער לענג שפאַנט זיין גבורה  
און שמיסס אַ כוואַליע אריבער אַ כוואַליע.

ער נעמט אויף די נאַכט מיט דעם געפלאַמער פון די שמערן,  
ער הערט זיך איין, זיין אויער צוגעטוליעט צום צעשראַקענעם ברעג.  
געשפאַנט האַלט ער איין זיין ברויזנדיקן כוח.  
די נאַכט שפאַנט איבער אים אין ווייכע שיכלעך —  
זי זוכט אין זיינע שטראַמען אַ בעט פאר זיין געלאַף,  
פאר זיין היינט און פארן טרוים פון זיין נעכטן.

מיט פייערדיקע אויגן גייט אום די נאַכט, צינדט די פינסטערניש  
פון זיין שטראַמיקן דמיון.  
צו דעם געשריי פון די שמערן הויכט זיך זיין האַרץ  
און יעדער האַרצקלאַפּ מאַכט האַסטיקער דעם שטראַם.  
דער מילכוועג קוקט אַרונטער — אַ ווייסער טייך איבערן נאַכטיקן הימל,  
מוקט זיך, אויף-און-אַפּ, אין צעבושעוועטן טייך אויף דער ערד.

עס טוען זיך אַ ריר זיינע אַקסלען, די וואַסער-כוואַליעס  
לויפן אין גאַלאַפּ אַריבער זיין אייגענעם רוקן;  
די לבנה, מיט איר פול פנים, קומט אַנטקעגן אים, ווי אַ כלה,  
זי שמייכלט מיט דעם שמייכל פון אייביקער קלוגשאַפט —  
די סודות פון אויבערשמע וועלטן איז זי אים מגלה...

## א י ן ן ן א ל ד

עס טוליען זיך די ביימער אין איין גרינעם געפלאטער,  
צווייג-מיט-צווייג איינגעפלאַכטן, איינגעקלאַמערט, איינגעוועכט ;  
די בלעטער, קוים וואָס זיי באַוועגן זיך —  
אַ שמילקייט און אַ טראַכטן פאַר אַ רעגן . . .

מיט וואַקסן און מיט בליען רעדט די נשמה פון וואַלד,  
מיט גרינעם שאַטן, מיט מאַכיקע וואַרצלען און מיט יונגער ליבע — — —  
איך שפּאַן צווישן ביימער אין דער צעצונדענער שקיעה,  
דעם אַמעס האַלט איין דער וואַלד ווי פאַר אַ שמורס.

ווי אַ ווייטער וואַסער-געמורמל איז די שמילקייט פון וואַלד.  
מיט געטלעכן כוח קוועלט פון דער ערד אַן אייביקע בענקשאַפט.  
מיין האַרץ איז באַרוישט מיטן גרינעם געפלאַטער פונם וואַלד,  
אַט באַלד וועט אַ גוס-רעגן זיך צעטאַנצן . . .

אומענדלעך אין דער בענקשאַפט איז יעדע רגע וואַרטן,  
דאָס האַרץ איז אייביק דאָס געשפּיל פונם געגאַרטן — — —  
אַלץ איז דאָ באַרוישט מיט אַ רעגן-געפּלוידער ;  
אין די נאַסע בלעטער פּרעפּלט אַ גרינער געמודער . . .

א פ ל א מ י נ ג א

א פלאמינגא שטייט אויף איין פוס,  
 מיט איין בלויען אויג צום הימל.  
 אט נעמען זיינע רוימלעכע פליגל פאמשיץ אין ווינט,  
 ער טוט א שארפן קוק אויף מיר מיט זיין רעכטן אויגל,  
 ער מיינט, אודאי, זאגן:

— כאפ דיך ארויף, געשווינד,  
 דער וואַלקן איז הויך,  
 דער הימל, נאָך העכער,  
 לאַמיר פליען צו דעם אויבערשטן גן-עדן,  
 און אפשר, אַ ביסעלע העכער . . .

האַט זיך מיין בענקשאפט געפעדערט —  
 איך טו און איך פאַלג.  
 איך נעם פאַנאָדער גדר-נאָך-גדר —  
 איך בין מוחל  
 די היימישע קישן —  
 און זאָל עס זיין געפאַר אַ שטרויכל נאָך אַ שטרויכל.

דער קאַפּ אין די וואַלקנס,  
 איבער בערג און פאַרשנייעטע ווייטן,  
 איבער הימלשע וועלדער און סעדער,  
 איבער פאַרכישופטע מאַלן און ווייטע פאַרצייטן,  
 און אַט טוט דער פלאמינגא אַ זעץ זיך אַראַפּ  
 אויף אַ צעדער . . .

און ווידער טוט דער פלאמינגא מיט זיין אויגל אַ פינמל:  
 — נו, וואָס? געפעלט דיר דער אויבערשטער ווינמל?

אויף אלע נקטע

א קו א מאמע מיט א פולן אָנגעפולטן אייטער,  
שטייט רואיק און מעלה-גרהט;  
מיט טיפער בהמהשער הנאה  
שטילט זי דעם הונגער פון איר קינד.

איר קעלבל זייגט פון איר מילך-צעשפארטן אייטער;  
דער הימל מיט זיין בלויקייט קוועלט-אָן;  
די וואַלקנס מיט זייערע צעשויבערמע גריוועס  
יאָגן נאָך דעם זומערדיקן ווינט . . .

דאָס קעלבל, זאָט און פריילעך מאַנצט, באַבריקעוועט  
איבער דער גראַזיקער לאַנקע אַרום,  
די מאַמע-קו קוועלט-אָן און האָט הנאה  
און טוט פאַר נחת אַ צופרידענעם „ מ ה ו ז . . .”

די וואַלקנס, מיט זייערע צעשויבערמע גריוועס,  
יאָגן ווי סטאַדעס פונם זומערדיקן ווינט . . .

אַזוי פשוט צו פאַרשטיין

געלעכטער ברענגט געלעכטער,  
געוויין ברענגט געוויין;  
דוכט זיך אזוי פראַסט,  
אזוי פשוט צו פאַרשטיין...

אַבער האַרץ איז האַרץ,  
און דאָס בלוט וויל ניט באַנעמען;  
דערפאַר האָט דער איינזאַמער מענטש  
צוגעטראַכט פאַרן טרויער אזויפיל נעמען...

א י ן ה א ר ב ס ט

איך גיי ארום אינם הארכסטיקן וואלד,  
איך באריר שמאם נאך שמאם.  
די זון האט זיך ערשט אויסגעבאָדן  
אין אַ גאלדענעם בלעטער-ים.

דער וואלד איז פול ליכט און גערוישן,  
די ערד הערט זיך איין וואָס ע ר זאָגט.  
דאָס האַרבסטיקע גאלד פון די צווייגן,  
אַ שטיפעריש ווינטל צעטראַגט.

ס'איז ווילד דאָס געשריי פון די ענטלען,  
און ווייט איז דאָס הירושען פון פערד ;  
מיט פעלד און מיט וואַלד און מיט האַרבסטיקער שפע,  
ליגט דער הימל צעפוסנס דער ערד.

דער האַרבסט-ווינט יאָגט זיך נאָך די בלעמער  
און וואַרפט זיי צוריק צו דער ערד.  
און אָט, אין אַ רגע שפעטער,  
שטייט שוין נאָקעט דער בוים און ער קלערט :

„דער זומער האָט זיך געשפילט אַ פאַרשייטער,  
„מיט מיין גרינעם בלעמער-קלייד.  
„און פאַרליכטע, מיינע אייביקע באַגלייטער,  
„האַבן זיך געשפילט מיט צעצונדענער פרייד.

„איצט איז דער הימל מיט וואַלקן פאַרצויגן,  
„עס פליקט מיינע בלעמער דער ווינט  
„אין טרוקענעם רויש — און געשווינד  
„מיינע גרינע חלומות פאַרפלוין.“

אָזוי גיי איך אין וואַלדיקן שאַטן,  
אָזוי באַריר איך שטאַם נאָך שטאַם.  
די זון האָט זיך דאָ ערשט אויסגעבאָדן  
אין אַ גאַלדענעם בלעמער-ים.

אַ מ ע ש ה

פאלט, ליבע שנייעלעך, פאלט,  
סיי-ווי איז דער טרויער שוין אלט.

איר פאלט מיט א פוכיקער רו,  
מיט דער ברכה פון גאט ברוך-הוא.

אויף די פעלדער פראַסטיקער גלי,  
א מעשה, ווי ניט פון דאָ הי.

א ווייסער געפרוירענער וואַלד,  
מיט א קאלמן פייער צעשמראַלט.

עס פלעכטן די האַריקע צווייגן,  
א מעשה פון וואַלדיקן שווייגן;

אין טיפע שנייען די שטאַמען,  
די קוסמעס אין פראַסטיקע פלאַמען.

די ערד — א חלום א ווייסער,  
א קינדערשע, ליכטיקע מעשה.

פאלט, ליבע שנייעלעך, פאלט,  
סיי-ווי איז דער טרויער שוין אלט.



אַפּקלאַנגען



## ד ע ר א ו י ס ג ע ח ל ו מ ט ע ר ט ו י ע ר

— פונוואַנען, איר וואַגלער, פונוואַנען,  
פון פרי ביז שפעט אין דער נאַכט?  
— מיר קומען פון אַ פאַלקס-עקידה,  
מיט אימפעט פון פייער געבראַכט.

דער היימלאַזער מיט זיין חלום,  
דער בלינדער מיט זיין וויי.  
אויף פליגלען פון ווינט און אַש,  
פון אומעטום קומען זיי.

פון אלע פארוואַרפענע ערטער,  
פון קנעכטשאַפט, פון שאַנד און פון שווערד;  
ווי אַ פאַרליבטער צו זיין באַשערטער  
אַזוי פאַלן-זיי-צו צו קושן די ערד.

אויך אליהו הנביא קומט-צו-רייטן  
אויף זיין ווייסן געפליגלטן פערד! . . .  
אַ לעגענדע, אַ בלויע, פון פאַרצייטן,  
וואָס האָט, אַמאָל, באַלויבטן די ערד.

ער טראַגט אַן מיט זיך די נבואה:  
„אחרי חושך יבוא אור“ —  
און יעדער פאַרגעסענער חלום  
לויבט לעבעדיק אויף אויף דער וואַר.

פאַרוואַנעטע גראַז הייבט אַן בליען,  
און דער זאַמד פון מדבר קוועלט.  
אליהו טוט זיך פאַר יעדערן מיען —  
פאַלט זיין ברכה אויף יעדן געצעלט.

די גאולה קומט אַן מיט געפלאַטער,  
מיט רעגן אויף באַרוועסע פים . . .  
פאַרוואַנדיקט און פאַרמאַטערט,  
בענטשן אלע זיי קוואַל — אַזוי זים.

אַ, אויסגעחלומטער טויער, בלייב אַפן,  
ווי די טירן פסח ביינאַכט.  
— מיר קומען מיט אַ נייעם האַפן,  
דורך אַש און פייער געבראַכט!

אַ מ ע ר י ק ע

א

אַמעריקע, געטרייע היים פון אַלע יידישע גלותן.  
ווי אַ מאַמע האַסמו אויפגענומען אונדזער געשריי.  
מיט האַרצקלעמעניש האַבן מיר פאַרלאָזן אונדזער היים, אונדזער וויג,  
דער באַכעס, „ראַזשינקעס מיט מאַנדלען“  
און דעם זיידנס מעלה-גרה'דיקע ציג.  
פאַר אונדזער עלנא, הונגער און טרויער,  
האַסמו געעפנט דינע שפייכלער מיט דיין שפע.  
געלאַכט האַט די געזונטקייט פון דינע געשמאַקע עפל  
און דער פאַרוויקלטער סוד אין דיין קרויט.

אַמעריקע,  
געעפנט האַבן דינע הענט געבענטשמע, כרייט דעם טויער,  
פאַרבעטן מיט אַ פולן האַרצן :  
— „געטריבענע פון היים, פון פעלד, פון טייך,  
איך נעם אייך אויף ווי אייגענע, אַלע גלייך !  
קומט, גראַכט און אַקערט, שפינט און וועכט,  
קומט, יעדערער מיט זיין חלום,  
יעדערער מיט זיין טרער,  
יעדערער מיטן פייער פון זיין באַגער —  
צעשפרייט אייך איבער פעלד און וואַלד,  
איבער אַזערעס און ים'ען !

איר, פון אלע ערדן, איר, פון אלע שטאמען,  
קומט, בוים מיט דער עקשנות פונם לעבן,  
בוים מיט דעם שוואונג פונם אַדלער,  
וואָס שפּרייט זיינע פליגל קעגן פעלו און ים;  
פאַרנעמט דעם סוד פון מיינע בערג,  
דעם יונגן שפּיל פון מיינע טייכן —  
האַדעוועט די ערד מיטן פּייער פון אייער האַרצן  
און מאַכט די ברכה:  
בורא פרי האדמה . . .”

## ב

איך האָב דיך ליב, אַמעריקע,  
געקומען בין איך צו דיינע ברעגעס, אַ זעמדעלע צווישן זאַמדן,  
די הימלען דיינע, זאַט מיט גבורה, ברייט צעוואַרפן  
אַריבער דיינע רחבותדיקע שטרעקעס.  
דיין ערד, פול-לייביק און ברייט-אַקסלדיק;  
סטעפן, בערג און בליענדיקע טאַלן.  
דיינע וועלדער — ברייטשטאַמיק, דיקאַרעמדיק.  
ווילדע ווינטן באַרען זיך מיט אַלטע ביימער;  
אין זייערע וואַרצלען, די אייביקייט באַהאַלטן זיי,  
זיי שטייען פון יאָרן צעשטראַלטע.

איך האָב דיך ליב, אַמעריקע,  
ביסט אַ מכנים-אורח'טע מיט אַ ברייטן פאַרטעך,  
האַסט פאַרבטען צו דיין טיש די היימלאַזע פון אלע וועלטן.  
געפאַלענע, צעטראַטענע, אַרימע און עלנטע,  
יעדערער האָט געפונען אַ שטיין, אַנצושפּאַרן זיין פאַרבענקטן קאַפּ,  
יעדערנס האַרץ געוואָרן איז אַ לייטער מיט אַ ניי האַפּן!

איך האָב דיך ליב,  
 דיין פּראָסמע פּרייד,  
 דיין האַרעפּאַשנע האַנט,  
 דיין געזונט לאַכן,  
 אויך דיין ווייס-ברויט,  
 וואָס דערקוויקט אין אַ פּראָסטן אינדערוואַכן.

אַמעריקע,  
 עם בליט דיין ערד מיט האַניק-פּרייד אין פייער פון באַגינען,  
 דיין גראַז — גרין, דיין עפל — מיט זון און מיט ערד —  
 פּאַלם זאַט אין שאַטן פון דיין בוים.  
 דעם פּויגלס פּלי,  
 די זון אין אַוונטדיקן-גלי,  
 צעקלינגט ווי אַ גלאַק אין הימל,  
 אַלץ גייט-אויף ווי אין נעפל פון אַ דרימל.

ג

ניט אין שאַרף פון שווערד וויל איך זען דיין שטאַרקייט,  
 אַ מ ע ר י ק ע .  
 אויף דיין ערד האַט אונדזער בלוט מיט נבואה געברענט,  
 מיט ציגל, מיט ליים, מיט שטיין, מיט גראַניט, מיט צעמענט  
 האַבן מיר דאָ געהאַדעוועט אונדזער לעבן.  
 מיר האַבן דאָ געוועכט, געשפּונען,  
 איינגעפלאַכטן, איינגערידלט, איינגעקנאַטן, איינגעהאַמערט,  
 דעם אַלעס ניגון פון אונדזער שטאַם.  
 ביים אייזן, ביים נאָדל און ביי דער שער,  
 אינאיינעם מיט דער דלאַמע, דעם האַמער, דעם הובל און די זעג,  
 האַבן מיר ביי דייע שוועלן, אויסגעפיבערט אונדזערע מעג.

ווי די בלעטער פון בוים אין האַרבסט־טאָג ווינט,  
ווי עס קוועלט די ערד מיט דער יאָדרע אינם זאַמען,  
האַבן מיר אונדזער פנים אין דיין ערד איינגעאַקערט,  
מיר האָבן זיך געשטאַרקט מיט דעם קלאַנג פון דיין נאַמען.

ווי באַלעכט גראַז פונם רעגן,  
ווי פולע וואַלקן איבער אַ מדבר,  
ווי געוואַנט צום לייב  
ווען קעלט עסט זיך איין אין די ביינער,  
ווי ברויט — די ברכה פון דער ערד —  
איז מיין ליד צו דיר, אַמעריקע.



## אַ היינטיקע מלוה-מלכה

ס'איז מלוה-מלכה,  
דער שבת איז פארשוואונדן,  
די „מלכה“ קומט פון קאפעטונדן.

איינס,  
צוויי,  
דריי,  
זינג, קאנצאריקל, זינג!  
די פראמענאדע פון דער קארטן-נאכט  
איז אין פולן „סווינג“!

זינג, קאנצאריקל, זינג;  
אַ קארט ארויף,  
אַ קארט אראפ,  
און אַט איז זי די מלכה פיק מיט דער קרוין אויפן קאַפּ!

איינס,  
צוויי,  
איינס,  
צוויי,  
איינס, צוויי, דריי, פיר —  
און אַט שטייט מלך צלם ווי אַ חתן אין שיר:  
האַפּ,  
האַפּ,

האָפּ,  
האָפּ,  
אַ „יידישער“ מלך מיט אַ פּאַפּירענער קרוין אויפן קאַפּ!  
ריטאטא,  
ריטאטא,  
ריטאטאטא,  
זינג, קאַנאַריקל, זינג!  
טו אַ פאַרקערעווע דעם מזל-דינג,  
איינס, צוויי, דריי,  
איינס, צוויי, דריי,  
דער וואָס האַלט דעם מלך פּיק איז פון קאַלעמאַי;  
ער טוט אַ וואונק מיט זיין כיטרע אויגל,  
און פאַרבעט אויף זיין האַנט דעם „גאַלדענעם פּויגל“;  
ער טוט אַ פאַרשפּיץ זיין טונקל בערדל,  
און ציט אַרויס פון שייד דאָס פּאַפּירן שווערדל,  
ער שמייכלט שעלמיש אין דער וואַנצע:  
— מאַי, שמאַי, בראַי,  
יאַך קום פון קאַלעמאַי!  
חברה לאַיצים, דאָס'אי ניש קאַ קנאַבל,  
שפּיעלט, ס'אי „שיפע דאַבל“!

זינג, קאַנאַריקל, זינג,  
די פּראַמענאַדע פון דער קאַרטן-נאַכט  
איז אין פּולן סווינג!

ה י י ל י ק ע ז א כן . . .

אנשטאַט קינדערשע לייבעלעך, העמדעלעך, הייזלעך און זעקעלעך,  
הענגט ביי מיר אויפן שמריק  
אַ יידישע צייטונג ;  
די אותיות, פון רעגן דורכגעווייקט,  
טריקענען זיך.  
זי הענגט די צייטונג אינדערהעלפט, ווי צוויי צעפאלאַשעטע פליגל ;  
צווישן הימל און ערד אַ בריק.

די יידישע אותיות וואַרעמען זיך אין דער קאַליפּאָרניער זון.  
דער הימל קוקט מיט הנאה אַרונטער,  
די ערד, שמייכלט צו :  
אַזאַ אַחדות,  
אַזאַ שלווה,  
אַזאַ פאַרשייטע רו — — —

און, אַט איז טאַג-נייעם :

„מען שלאָגט יידן! אַ הייליקע מהומה!“  
„מיר גייען אונטער!“  
„מיר זינקען אין טומאה!“  
„אַ פאַרליבטע פאַר באַשליסט הייליק צו באַגיין זעלבסטמאָרד!“  
„אַ חתן אַנטלויפט פון אונטער דער הייליקער חופּה!“  
„אַ שיכור איז זיך הייליק מודה, אַז ער איז דער זון פון גאָט!“

ה י י ל י ק ! ה י י ל י ק ! !  
אַלץ איז הייליק!

ברויט איז הייליק,  
מלחמה איז הייליק,  
פאַלק איז הייליק,  
בלוט איז הייליק,  
לייב איז הייליק!  
טרערן און טרויער — הייליק!  
צער און פרייד — הייליק!  
ליבע איז הייליק,  
חרטה און מחילה — אַ הייליקער זיווג.  
ליידן און יסורים — הייליק!  
אלמנה'שאַפט איז הייליק . . .

גאָט, מיין גאָט, איך בין זיך פאַר דיר מתודה:  
אויב לעבן איז הייליק, איז טויט — אודאי און אודאי;  
פון זינט דער מענטש עפנט זיינע אויגן ביז ער טוט זיי פאַרמאַכן —  
ווי קאָן מען לעבן צווישן אַזויפיל „הייליקע“ זאַכן? . . .

## ב י ן - ה ש מ ש ו ת

נו, צימער, מיין הארץ, אין אונטדיקן טרויער,  
טראג זיך, מיין שאטן, מיטן קילן ווינט;  
דער אונט קוקט אין מיין פענצמער אַ בלויער,  
ער וויל זען ווי מיין ליד שפינט זיך און שפינט.

אַ בין-השמשות-פורפור אין די בערג אַרום,  
עס לעשט זיך דאָס גראַז אין פאַרנאַכטיקן שווייגן;  
די ביימער, מיט זייערע צעוויגטע צווייגן,  
שפּרייטן אונטדיקע רו אומעטום.

דער הימל טונקלט מיט אונט-בענקשאַפט ליד,  
אַ שאַרכן צווישן בלעמער, אַ פייגלשער געפלאַמער;  
דעמערונג פאַלט צו דערשעפט און מיד,  
דער טאָג, אַ פאַרגייענדיקער ניגון, פאַרמאַמערט.

דער רעגנפייפער זאָגט אַן אויף רעגן,  
פאַר מיין טיר, אַ באַרוועסע, שפּאַנט אום די נאַכט;  
דער אונטווינט ביי מיין פענצמער, טוט מיך פּרעגן:  
— וואָס האַסטו אין דיין בענקשאַפט אויסגעטראַכט?

## מײן ענטפער דעם ווינט

לערן מיך, מיין יידיש וואָרט, לערן מיך די עניוות ווייטער טראַגן,  
און פאַר דיין אות זיך לאָזן אפילו טרעטן,  
די ספּקות פון מיין האַרצן, די וואַלקן פינסטערע, טו פאַריאַגן,  
גיב חכמה אַט יענע וואָס טוען פון דיר שפּעטן . . .

עס האָבן מיינע נאַענטע געוואַלט מיר „איבערצייגן“,  
אַז קיין ייד וויל דיך מער „אין מויל ניט נעמען . . .“  
דו, מאַמע-יידיש, האַסט געלערנט מיך געדולדיק זיין און שווייגן,  
דאַס אייגן האַרץ ניט אַפּצונאַרן און ניט פאַרשעמען.

אין דיין פנים, מאַמע-יידיש,  
האַב איך געלערנט די חכמה פון מיין שטאַם,  
אויף דיין מילך האָב איך געמאַכט מיין קידוש,  
און בין געשוואומען מיט די כוואַליעס אין דיין ים.

אַ, ליד מיינס, ליד מיינס, בלויער זעגל אָנגעצויגן  
קעגן וואַלקן, ווינט, שטורעם און קעגן טרערן,  
ווי אַ שוואַלב אירע שוועלבעלעך, האַסטו געעפנט מיר די אויגן,  
און מיך דערהויבן ביז צו דעם פייער פון די שטערן.

א י נ ה א ל ט

5 ..... מיין בענקעניש  
 9 ..... דאנק צום קאמיטעט  
 11 ..... א וואָרט פון ז. שניאור

מאַמע לשון

15 ..... מיין יידיש וואָרט  
 18 ..... אוצר יידיש  
 22 ..... א גרום זיידע מענדעלען  
 25 ..... באַוויזן אַ נס  
 26 ..... ליד מיינס  
 27 ..... מיין שאַטן און איך

דאָס גאַלד פון דיינע אויגן

33 ..... חלום פרייד  
 34 ..... יצירה  
 35 ..... מיין טייערער  
 36 ..... מיין שיינער חלום  
 37 ..... איך זוך דיך  
 39 ..... יהי אור!  
 41 ..... גאַלדענע שיכעלעך צוויי  
 42 ..... מיין געליבטער!  
 43 ..... בי אַ גלעזל טיי  
 44 ..... עס איז כדאי  
 45 ..... דאָס גאַלד פון דיינע אויגן

ג ז ר ל

49 ..... מיין בעסטער פריינט  
 51 ..... דער זייגער שטייט  
 53 ..... א תפילה  
 54 ..... ערד  
 55 ..... אין שפיטאַל

## אסתר שומיאטשענר־הירשביין

59	.....	גיב פליגל מיין טרויער
60	.....	צו אַ יידישן פליער
62	.....	א ניגון
64	.....	ביסט דאָ ?
65	.....	”שי נאָ האַי”

## זכרון

69	.....	אַ קדיש נאָך אונדזערע קדושים
71	.....	איך שטעל ליכט . . .
72	.....	שבעה
74	.....	א חלום
76	.....	יזכור
78	.....	א מעשה שהיה
81	.....	קום, אליהו

## איינים

85	.....	מיין מאַמע מיט אירע קינדער
89	.....	ערב שבת
91	.....	שטילע זאָרג
93	.....	אַ בלויער ניגון
94	.....	דער פיר־יאָריקער
95	.....	עמוס, מיין זון
97	.....	פון אַ בריוו צו מיין מאַמען

## פאָרטרעטן

101	.....	בודהא
103	.....	מאַנא ליזא
104	.....	מאַרעלאַס
106	.....	א. ליעסין שלאָפּט
108	.....	ה. רויזענבלאַט
110	.....	וויל דוראַנט
111	.....	מאַרק שאגאל
112	.....	בערטע קלינג



מאָקס באַנד

113	(א) נח'ס טויב
114	(ב) צפת
115	(ג) ירושלים
116	(ד) אַ טעלער פּרוכט

אין די שטרעלן פון דער זון

119	א פשוט שטיקל איזון
120	(א) קאַליפּאָרניע
122	(ב) זומער-לעב
124	(ג) ים
125	(ד) הייסע קוואַלן
126	(א) אַ פּאַרנאַכט אין מדבר
127	(ב) " "
128	דער בעז בליט
129	הימל און ערד
131	דער טייך
132	אין וואַלד
133	א פלאמינגאָ
134	אויף אַ לאַנקע
135	אַזוי פשוט צו פאַרשטיין
136	אין האַרבסט
138	א מעשה

אַ פּ ק ל אַ נ ג ע ן

141	דער אויסגעחלומטער טויער
143	(א) אמעריקע
144	(ב) "
145	(ג) "
147	אַ היינטיקע מלוה-מלכה
149	הייליקע זאכן
151	בין-השמשות
152	מיין ענטפער דעם ווינט

## ביכער פון זעלבן מחבר :

אין מאָל —

פּאַרלאַג „אידיש“, ניו יאָרק.

פּאַסן ליכט —

פּאַרלאַג „אַרבעטער־רינג“, ניו יאָרק

אין שעה'ן פון ליבשאַפט —

„ווילנער פּאַרלאַג“, פון ב. קלעצקין.

אַלע מאָג —

פּאַרלאַג „ערד און היים“, ניו יאָרק.

לידער —

אסתר שומיאַטשערה־הירשביין בוך קאַמיטעט, לאַס אַנגעלעס, קאַליפּ.











